

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

idem sententiū quædam in verbis diuersitas exprimat. Vndè cū Matthæus, qui regalem Domini personam susceperat describendam, in genealogiæ contextu Reges enumeret, Lucas ad ipsum Dauid, nō regium schema profecutus, sed per eos qui Reges non fuerant, ascendit ad Nathan filium Dauid, qui nec ipse Rex fuit. Vndè diuinitus actum est, vt non habeat socium subsequenter, qui styli sui teneat seriem: quoniam sacerdos in sancta sanctorum solus intrabat: atque idcirco hic sine comite est, quia se circa Domini sacerdotium specialiter occupat. Matthæus autē, vt prædictum est, breuiatorem Marcum atque pedisequum habuit: quia Christi regiæ dignitatem, Reges enumerando, descripsit. Regiæ quippè sublimitatis est, vt non sine comitum gradiatur obsequio.

Heb. 9.

Matth. 9.

Psal. 115.

Cant. 3.

Hunc ducem & nos sequamur, dilectissimi fratres mei, non Euangelium breuiando, sed Euangelica præcepta seruando. Hunc ad vitam sequamur itineri præuium. Huius salutarum imitemur exemplum, qui mox, vt vocantis se Saluatoris audiuit imperium, non cunctatus est, non sua disponendi quæsiuit inducias, non amicorum petenda consilia: sed ilico diuitias spreuit, necessarios abdicauit, carnalium affectuum nexus abrupit: sicque solutus, post Christi vestigia latus & impiger properauit, & tanquam post naufragium delatus in portum, diuinum illud cæleuma cantauit: Dirupisti, Domine, vincula mea: tibi sacrificabo hostiam laudis. Vel illud, quod sponsa modulatur in canticis canticorum: Paululum cū pertransissem eos, inueni quem diligit anima mea: tenui, nec dimittam eum, Amen.

MARTYRIVM FORTISSIMORVM MARTYRVM, MAVRICII ET SOCIORVM EIVS,
ab Eucherio Lugdunensi Episcopo conscriptum.

EPISTOLA EVCHERII LVGDVNENSIS
Episcopi ad Syluium Episcopum.

Omino sancto & beatissimo in Christo Sylui Episcopo, Eucherius Episcopus. Mihi ad beatitudinem tuam, scriptam nostrorum martyrum passionem. Verebar nanque, nē per incuriā tam gloriosi gesta martyrij ab hominum memoria tempus aboleret. Porro ab idoneis authoribus rei ipsius veritatem quæsiui, ab his utique, qui affirmabant se ab Episcopo Geneuensi sancto Isaac, hūc, quem protuli, passionis ordinem cognouisse: qui, credo, rursū hæc à viro temporis anterioris acceperit. Itaque cū alij ex di-

Nota anti-
quā deuoti-
onē, & caue
hæreticorū
in sanctos
blasphemias.

uerfis locis atque prouincijs in honorem officiumque sanctorum, auri atque argenti, diuersarumque rerum munera offerant, hos scripta, si vobis suffragantibus dignantur, offerimus: utique exposcentes pro eis intercessionem omnium delictorum, atque in posterum iuge præsidium patronorum semper meorum. Memento te vos quoque nostri in conspectu Domini, sanctorum semper officijs inhærentes, domine sancte & merito beatissime frater.

EIVSDEM PROLOGVS IN MARTYRIVM
S. Mauricij & sociorum eius.

Agaunum
locus Sa-
baudæ est.

Anctorum passionem martyrum, qui Agaunum locum glorioso sanguine illustrant, pro honore gestorum stylo explicauimus: ea utique fide, qua ad nos martyrij ordo peruēnit. Nam per succedentium relationem, rei gesta memoriam nōdūm intercepit obliuio. Et si pro martyribus singulis loca singula, quæ eos possident, vel singulæ vrbes insignes habentur: nec immerito, quia pro Deo summo preciosas animas refundunt: quanta excolendus est reuerentia facer ille Agaunensium locus, in quo tot pro Christo martyrum millia ferro cæsareferuntur? Nunc ipsam beatissimam passionis causam loquamur.

HISTO-

DIOCLETIANVS Romanę reipublicę princeps, cüm
ad Imperium totius orbis fuisset electus, omnesque pro-
uincias turbari quorundam præsumptione perspiceret:
ad consortium Imperij vel laboris, olim sibi commilito-
nem Herculeum Maximianum, Cæsarem fecit: eumque
contra Amandum & Aelianum, qui in Bagaudarum no-
men præsumptione seruili arma commouerant, ad Gal-
lias destinauit. Cui ad supplementum exercitus, legionem
Thebæam ex orientalibus militibus ire præcepit. Quæ le-
gio sex millia, sexcentos sexaginta sex viros validis animis,
& instructos armis, antiquorum Romanorum habebat
exemplo. Hi igitur milites Christianæ religionis ritum oriẽtali traditione à Hieroso-
lymitanæ vrbis Episcopo susceperant, fidemque sacram virtuti & armis omnibus præ-
ponebant. Ad urbem quippè Romam itinere attingentes, eandem Christianitatis
fidem, quam acceperant, apud beatum Marcellinum prædictæ Romanæ vrbis Pon-
tificem confirmauerunt: vt antè gladio interirent, quàm sacram fidem Christi, quam
acceperant, violarent. Recepti igitur à Diocletiano Cæsare, iubentur vt post Maxi-
mianum collegam iter, quod ceperant, ad Gallias tenderent.

21. Septem-
bris.
Cap. 1.

Bagaudarũ
tumulus.

Virtuti, pro
vribus.

S. Martyrea
Romę suam
confirmant
fidem.

Maximianus Cæsar vñ quidem militiæ bellis aptus, sed idolorũ specialis cultor,
ferus animo, auaritia crudelis, libidini deditus, cæterisque vitij obsessus, serenitatem
Imperatoriam nimia crudelitate polluerat. In Galliam properans, ad Alpium Poeni-
narum aditum venit. Transmeantibus iter Alpium, post arduam & horridam viam,
subitò æqualis loci campestris occurrit & grata planities. Quo in loco oppidum fa-
ctum est, quod Octodorus nomen accepit: circa quod irrigua fluminibus prata, &
agrorum fertilis cultura porrigitur: præcipuè deinde Rhodani fluminis validus cur-
sus offertur. Transcens igitur Alpius, Maximianus Cæsar Octodorũ venit: ibique
sacrificaturus idolis suis, conuenire exercitum iussit, atroci proposita iussione, vt per
aras dæmonibus consecratas iurarent, æqualibus sibi animis contra Bagaudarum
turbas esse pugnandum: Christianos verò, velut inimicos dijs suis, ab omnibus per-
sequendos. Quod vbi primùm peruénit ad notitiam Thebææ legionis, præteriens
Octodorense oppidum, ad locum, cui Agauno nomen est, celeriter properauit: vt
octo millium spatio ab Octodoro separata, necessitatem committendi sacrilegij præ-
reret. Quo in loco ita vallis rupibus Rhodani fluminis cursus arctatur, vt com-
mendi facultate subtracta, constratis pontibus viam fieri itineris necessitas imperaret.
Vndique tamen imminentibus saxis, paruus quidem, sed amœnus irriguis fontibus,
campus includitur: vbi fessi milites legionis Thebææ post laborem tanti itineris re-
federant. O quanta reuerentia excolendus est sacer locus iste, in quo tot pro Chri-
sto martyrum millia ferro Cæsaris puniuntur.

Cap. 2.

Octodorus
est in Sa-
baudia.

Prætereunt
Octodorũ
Thebæi mi-
lites, nè sa-
crificet dijs.

Maximianus Cæsar, dum ad sacramenta superiũs memorata, cunctos in exercitu
suo cogeret, agnouit, vt diximus, prætergressam legionem. Subitò iracundiæ furore
completus, satellites mittit, vt legionem ad sacramentorum suorum sacrilegia reuo-
carent. Erat in eadem legione primicerius Mauricius, & signifer Exuperius, & Can-
didus senator: qui ita cõmilitonibus suis præerant, vt amore potius diuinitatis, quàm
terrore militari, obedienda præciperent: Viri in rebus bellicis strenui, & virtute no-
biles, sed fide in Deum nobiliores: erga Imperatorem fortitudine, erga Christũ de-
uotione certabant. Euangelici præcepti sub armis custodes, reddebant quæ Dei erant,
Deo: & quæ Cæsaris, Cæsari restituebant. Requiritur itaque, quid Maximianus Cæsar,
ira dictante, mandasset. Dicitur est ab ijs, quos Cæsar miserat, milites omnes immo-
lasse hostias, libasse sacrificia, & sacramenta phanatici ordinis præbuisse: iubere Cæ-
sarem, vt legio festinanter reuertens, commilitonum pareret exemplo. Tunc hi, qui
præerant legioni, miti affatu dedere respõsum, ob hoc prætergressos se Octodorum,
quia iam fama ad eos sacrificiorum ordinem detulisset: fas sibi visum, esse, nè dæmo-
num aris Christiani contaminari viderentur, Deum viuum colere, traditam Orienta-
li more religionem vsque ad diem vite vltimum perenniter custodire. Ad bellorum
vsum paratam legionis esse virtutem: ad committenda verò sacrilegia, sicut Cæsar
præcepit, Octodorum non redire.

Cap. 3.

S. Maurici-
us primice-
rius legio-
nis Thebææ.

Virtute,
pro vribus
& fortitu-
dine.

Matth. 23.

Thebæi
martyres
nolunt dæ-
monibus
sacrificare.

Reuer-

Cap. 4.

Reuersus itaque satelles, nunciat obstinatos esse animos legionis, nec velle præceptis Imperatoris obedire. Tunc Maximianus Cæsar iracundiâ nimietate succensus, ad hanc vocem subito furore profiliit, dicens; Ergo ne milites mei Imperatoria præcepta & sacrorum meorum ordinem spernunt? Sanciendum erat vindicta publica, etiamsi tantum maiestatem regiam contemnere voluissent. Iungitur despectui meo caelestis iniuria, & mecum pariter religio Romana contemnitur. Sentiat contumax miles, me non solum mihi, sed etiam dijs meis, dare posse vindictam. Iam fidelissimorum meorum turba festinet: decimum quenque morti funesta fors præbeat. Discant aequali nece, quos ordo præmiserit moriendi, qualiter Maximianus vel sibi, vel dijs suis hac seueritate dederit ultionem. Post hanc vocem ad apparitores iussio infauita porrigitur, ad legionem velociter properatur, crudelia præcepta referantur: traduntur neci, quos ordo reperit numerandi. Latè percussoribus ceruices præbent, solaque inter eos est de gloriose mortis occupatione contentio. Perfecto itaque scelere, vt Octodorum legio redeat, iubetur. Tunc Mauricius primicerius, paululum à satellitibus regijs segregatus, conuocat legionem, & hac oratione sanctiores alloquitur:

Decimus quisque ex illis trucidatur.

Cap. 5.
Oratio præclara sancti Mauricij ad suos.

Matth. 26.

Sacerd. sanguinis relictus.

Dan. 3.

Dan. 7.

Vera gloria

Cap. 6.
Rursus decimus quisque caditur.

Egregia S. Exuperij oratio.

Gratulor virtuti vestræ, commilitones optimi, quod amore religionis, nullâ vobis Cæsaris præceptum attulit formidinem. Gaudentibus quodammodo animis tradi ad necem gloriosam commilitones vestros vidistis. Quam timui, nè quisquam, quod armatis facile est, specie defensionis beatissimis funeribus manus obuiâ afferre tentaret. Iam mihi ad huius rei interdictum Christi nostri parabatur exemplum, qui exemptum vagina Apostoli gladium, propriae vocis iussione recondidit: docens, maiorem armis omnibus Christianæ confidentiæ esse virtutem. Hic Deus Christus planè mères vestras manusque prohibuit, nè quisquam diuino operi mortalibus dextris obstitere, quinimodò cæpti operis fidem perenni religione completeret. Hactenus exempla sacris inserta codicibus legebamus: iam nunc per nosmetipsos, quos sequi debeamus, adspeximus. Ecce vallatus sum commilitonum meorum corporibus, quos de latere meo funestus satelles abstraxit. Adpersus sum cruore sanctorum, & facti sanguinis reliquias vestibus meis porto: & dubito eorum sequi necem, quorum gratulans admiror exemplum? & vacat cogitare, quid Imperator iubeat, qui forte mihi mortalitatis æqualis est? Si habere aliquid virium Imperatoria præcepta potuissent, circa beatissimorum trium puerorum corpora Regis Chaldeorum valuisset incendium: nec ora leonum lacu clausus euadere propheta potuisset. Sacramenta olim dedisse nos meminimus, quod contemptu lucis ætius & desperatione vitæ defensare rempublicam deberemus. Iam tunc promissum mei corporis vilitatem, & sponsum hanc Imperatoribus fidem: nec tamen vilius mihi tunc regna caelestia promittebat. Quid, Christo spondente, faciendum est, si hoc potuimus militiæ deuotione promittere? Quinimodò fortissimi commilitones, olim deuotas animas subdamus preciosissimæ passioni. Sit nobis virilis animus, fides inuiolata permaneat. Iam cerno ante tribunal Christi stantes eos, quos neci paulò ante satelles regius deputauit. Illa vera gloria est, quæ æternitatem beatam vitæ huius breuitate mercatur. Aequali omnino animo, vna voce responsum satellitibus demus, & id nunciemus: Milites quidem, Cæsar, tui sumus, & ad defensionem reipublicæ Romanæ arma suscepimus: nec vnquam aut desertores bellorum, aut proditores militiæ fuimus, aut ignaua formidinis meruimus subire flagitium. Tuis etiam obtemperaremus præceptis, nisi in futurum legibus Christianis, daemonum cultus & aras semper pollutas sanguine vitaremus. Comperimus præcepisse te, vt aut sacrilegijs pollueres Christianos, aut de denis interfectis nos velis terrere. Non inquiras longius latitantes: nos omnes Christianos esse cognosce. Habebis potestati tuæ subdita omnium corpora: authorem verò iuum respicientes Christum animas non tenebis.

Hæc vir sanctus dixerat: legionis probatur assensio, & Cæsari per satellites nunciatur. Inclementi præcepit iussione, vt iterum decimum renouatæ crudelitatis ordo consumeret. Post hanc vocem ad legionem velociter properatur, crudelia præcepta peraguntur: reliqui verò, vt Octodorum redeant, iubentur. Tunc Exuperius, quem ante principem vel campi ductorem superius memorauimus, correptis legionis suæ signis, hac circumstantes oratione confirmat: Tenere me, commilitones optimi, secularium quidem bellorum signa perspicitis: sed non ad hæc arma prouoco, non ad hæc bella

bella animos vestros virtutemque compello. Aliud nobis genus eligendum est preliorum. Non per hos gladios potestis ad regna caelestia properare. Robur nobis opus est animorum, inuidiaque defensio: fidem, quam Deo promissimus, in vltimis custodire. Iam de commilitonum nostrorum gloria, quae diuinum cernit obrutum, gloriosus vir Mauricius est locutus: ego vobis victoriam plenam, si Christo creditis, repromitto. Projiciant dexteram nostram arma ista cum signis militaribus: praestabit hoc Christus, vt mox in ipso caelesti, sicut promittitur, regno alia vobis Exuperium vestrum videatis signa monstrare. Vadat quinimò funestus satelles, & haec truculento regi nunciet; Milites sumus, Imperator, tui: sed tamen serui, quod liberè fatemur, Dei. Tibi militiam debemus, illi innocenciam. A te stipendium laboris accepimus: ab illo vitæ exordium sumpsimus. Sequi Imperatorem in hoc nequaquam possumus, vt authorem nostrum negemus Deum: authorem, velis nolis, tuum. Non nos aduersum te, Imperator, armauit ipsa, quae fortissima est in periculis, desperatio. Tenemus ecce arma, & non resistimus: quia mori magis, quam vincere, volumus: & innocentes interire, quam noxii viuere, praecipiamus. Si quid in nos vltra statueris, ignem, tormenta, ferrum: subiici parati sumus. Christiani sumus, persequi Christianos non possumus. Inexpugnabiles legionis istius animos, Caesar, agnosce. Tela projicimus: exarmatas quidem dexteras satelles tuos; sed armatum fide catholica pectus inueniet. Occide, prosterne: fecundas gladijs percussoribus ceruices praebemus intrepidi. Haec nobis iucundiora sunt, dummodò te cum sacrilegis tuis contemnamus, ad regna iam nunc caelestia properantes. Flagrabat enim iam tunc in beatissimis viris martyrij gloriosus ardor.

Sancti diuini
num cernunt
obrutum.

Sanctorum
constantia
martyrum.

Hac mandata legionis remeans ad Maximianum Caesarem satelles nunciat. At ille cum talia audisset, obstinatosque in fide Christi cerneret animos virorum, desperans gloriosam eorum constantiam posse reuocari: quasi nihil iterato fuisset scelere perpetratum, ire prope exercitum iubet, & circumfundi imperat legionem, nullumque de tanto sanctorum exercitu praecipit relinqui. Ventum itaque est: circumfuit beatam legionem turba carnificum. Omnis aetas sine discretionem perimitur, lanianturque beata corpora, & deuotas Deo animas fidei mortis professione commendant. Operata est terra illic procumbentibus in morte corporibus iustorum, fluxeruntque preciosi sanguinis riuus. Quae vnquam rabies absque bello tantam humanorum corporum stragem dedit? Quae feritas ex sententia sua tot simul perire vel reos iussit? Nè iusti punirentur, multitudo non obtinuit, cum inultum esse soleat, quod multitudo delinquit. Hac igitur crudelitate immanissimi tyranni confectus est sanctorum populus, qui contempsit rem praesentium ob spem futurorum. Sic interfecta est illa plane Angelica legio: quae, vt credimus, cum Angelorum legionibus iam collaudat Deum in caelis. Peracta tandem caede, inter omnes sanctorum percussores praeda diuiditur. Nanque Maximianus facultatem dederat, vt quisquis legionis illius militem iugulasset, interempti spolijs vteretur. Diuisa igitur omni praeda, ad vescendum epulandumque victrix turba confedit.

Cap. 7.

Caeduntur
ad vniuersos
reliqui mat-
tyres.

Diuiditur
praeda à sa-
catis.

Interea veteranus quidam, vltimae aetatis senio fatigatus, nomine Victor, ad contaminatum caedibus locum itineris necessitate deductus est. Dum ad epulas pro aetatis veneratione ab omnibus rogaretur, requirere coepit, quanam esset causa laetitiae, quod inter tot corpora interemptorum, gaudentes exultantesque possent milites epulari: dictum à quodam est, quod legio Christianae studio legis, caeremonias Romanas cultumque deorum pariter cum Imperatoris iussionibus contemnere voluisset, datamque neci esse, vt disciplinae militaris traditus ordo, seuerius teneretur. Tunc Victor alte gemitum trahens, grauiterque suspirans, detestatus conuiuas, detestatusque conuiuium, exclamat; Heu me, qui per tot annorum militiam ad hanc aetatem veni, & in hac legione militare non merui. Quam bene inter tales, gloriosae mortis honore donatos, finem vitae inuenire potuissem? Saltem si commilitare indignus eram, vel me ante has duas horas viandi necessitas detulisset, vt senilis pectoris cruor, tantorum virorum victimis misceretur. Obruleram corpus hoc neci, dummodò tantae laudis consortio non carerem. Talia dicentem prophanorum statim turba vallaui, quae, vtrum Christianus esset, respondere minaciter iubet. At ille paululum oculos ad caelum erigens, tali percontantibus sermone respondit; Longus me viuendi usus ad hanc, quam videris, perduxit aetatem. Quaecumque in hoc mundo agitur, aut studium reperit, aut rerum volubilitas agit, aut varius semper casus infestat. Quodcunque

Cap. 8.

Victoris
veterani
militis vi-
tilis vox.

volu-

volumus, optamus, scimus aut cupimus, totus mundus caligine submersus, tenebris circumfluentibus latet, nisi nobis aut viam Christus ostenderit, aut lumen Christi affulserit. Quod ego fideli mente perpendens, vti nam vltimo contester affectu: quod si me ad tempus paulò antè trucidatæ legionis itineris necessitas detulisset, conuiujs & epulis vestris horum funerum consortium prætulissim. Sed iam nunc præstabit Christus, vt Christianum me, vel ob professionem meam, transire vltius per beata funera non sinatis. Hæc eum loquentem subita percussoris obruncat infania. Ità vir sanctus consortium sanctorum celeri confessione promeruit, cæterisque martyribus in eo loco, sicut morte, ità est honore coniunctus.

Capite S.
Victor trū-
catur.

Cap. 9.

Hæc nobis tantum de numerosa istorum multitudine martyrum comperta sunt nomina, beatissimorum Mauricij, Exuperij, Candidi atque Victoris. Cætera verò nomina nobis quidem incognita, sed in libro vitæ sunt scripta. Nam ex eadem legione fuisse dicuntur Vrsus & Victor, quos Solodoro passos fama cõfirmat. Solodorus verò castrum est super Arulam flumen, non longè à Rheno positurum. Neque illud silendum, quem deindè Maximianus progressus exitum consecutus est. Cùm dispositis insidijs genero suo Constanti, tunc regnum tenenti, mortem moliretur, deprehensio dolo illius, apud Massiliam captus, nec post multum strangulatus, impiam vitam digna morte finiuit.

Constanti
Chlorus pa-
ter Cõstan-
tini Magni.

Maximiano
interitum.

Cap. 10.

Rhodanus
S. Innocen-
tij membra
eijcit sepul-
turæ cõmi-
litonum so-
cianda.

Neque hoc omittendum est, quòd post longum temporis tractum beati Innocentij martyris membra Rhodanus reuelauit. Iugi quippè alluione vicinum in se cæspitem vergens, religiosa quadam soli pernicie ad sepulturam martyris famulatrix vnda peruenit. Prolatas nanque reliquias leniter lambens, non ideò à sinu terræ protulit, vt in gurgitis sui procellam demergeret, sed ob gloriosam deuotionem, quasi intrà ambitum basilicæ cæteris martyribus sepultura præceret locuri. Cuius translationem à sanctæ recordationis Domitiano Geneuensi, & Grato Augustanæ vrbis, vel Protasio, tunc temporis illius loci Episcopo, celebratam recolentes, quotidiana deuotione & laudibus frequentamus.

Cap. 11.

Theodorij
martyrum
corpora re-
uelantur.

At verò beatissimorum Agaunensium martyrum corpora, post multos passionis suæ annos, sancto Theodoro illius loci Episcopo reuelata traduntur. In quorum honorem cùm extrueretur basilica, quæ vastæ tunc adiuncta rupi, vno tantum latere accliuus iacebat, sed nunc, iubente præclaro meritis Ambrosio, loci illius Abbate, denudè edificata, biclinijs esse dignoscitur: quid miraculi tunc apparuerit, nequaquam tacendum putauit. Accidit, vt inter reliquos artifices, qui inuitati conuenisse ad hoc opus videbantur, quidam esset aurifex, quæ adhuc gentilem esse constaret. Hic cùm Dominico die, quo cæteri ad expectanda diei eius festa abscesserant, in eadè domo, in qua artè agebat, solus substitisset, in illo secreto se subito manifestantibus sanctis, hic idem aurifex rapitur, atque ad pœnam vel ad supplicia distenditur. Et visibiliter turbam martyrum cernens, verberatus etiam increpatur, quòd vel die Dominico solus ecclesiæ deesset, vel illum ornatū operis sancti suscipere gentilis auderet. Quod ideò misericorditer à sanctis factum constitit, vt artifex ille consternatus & territus, salutare sibi nomen posceret: statimque Christianus effectus est.

Pœna labo-
rantis Do-
minico die.

Cap. 12.

Paralytica
sanatur.

Multa sunt
quotidiè
miracula.

Neque illud in sanctorum miraculis prætermittendum, quod per eadem loca omnibus notum est. Mater familiars Quinti, egregij atque honorati viri, cùm ità paralyti fuisset abstracta, vt etiam pedum vsus negaretur, à viro suo, vt illuc per multum itineris spatium deferretur, poposcit. Quòd cùm peruenisset, sanctorum martyrum basilicæ famulantium manibus illata, pedibus ad diuersorium redijt, ac sanitatis de præmortuis membris miraculum suum ipsa circumtulit. Hæc duo miracula passioni sanctorum inferenda credidi. Cæterum satis multa sunt, quæ vel in expugnatione dæmonum, vel in restauratione claudorum, aut sanitate febrium, cæterisque infirmantibus quotidie per seruos suos virtus Domini operatur: quæ multa narranda sunt, si per singula scribantur. Tamen fidelium cordibus absque lectione cognita esse noscuntur, quæ & quanta & qualia miracula per seruos suos ad honorem & gloriam nominis sui, Dominus operari non desinit. Pro coipso, die noctuque psalmodiarum hymnorumque decantatio non desistit: quod iubente sancto & præclaro Christi martyre beato Sigismundo Rege institutum, hinc vsque hodie, Deo protegente, est conseruatum. Propterea laudes serui Dei canentes, ore persoluunt illi, cui est honor & gloria, imperium & potestas, per omnia secula seculorum, Amen.

Ex

Ex Gregorij Turonen. de gloria martyrum Lib. 1. Cap. 76.

VM Guntrannus Rex ita se spiritualibus actionibus mancipasset, vt relictis seculi pompis, thesauros suos ecclesijs & pauperibus erogaret: accidit, vt misso presbytero, munera fratribus, qui sanctis Agaunensibus deseruiunt, ex voto transmitteret, precipiens presbytero, vt ad eum rediens, sanctorum sibi reliquias exhiberet.

Guntrannus Rex multa largitur ecclesijs & pauperibus

Igitur dum expleta Regis præceptione, regrederetur cum pignoribus, Lemanni lacu, per quem Rhodanus influit, nauigium petijt. Extenditur autem lacus ille in longitudine quasi stadijs quadringentis: in latitudine verò stadijs centum quinquaginta. Denique reuertens presbyter, vt diximus, cum nauigium hoc fuisset aggressus, subito tempesta exorta, fluctus tollit ad sidera, surgunt vndarum montes, & nunc puppis nauiculæ, prora dehiscente, fertur in altum: nunc iterum demersa puppi, prora tollitur in sublime. Turbantur nauæ, & nihil aliud, nisi sola mors in hoc periculo præstolatur. Tunc presbyter, cum videret se his fluctibus obrui, & spumis vndarum ipsarum grauitè operiri, extractam à collo capsulam, quæ sanctorum pignora continebat, vndis tumentibus fidus obiicit, ac sanctorum præsidium clara inuocat voce, dicens: Nè peream in his fluctibus, virtutem vestram deprecor, martyres gloriosi! sed potius qui iugiter pereuntibus præbetis auxilium, mihi (quæso) dexteram salutis porrigere dignemini: fluctus opprimite, nosque ad litus oratarum vestri adiutorij ope deducite. Et hæc dicens, cessante vento, decedentibus vndis, ad litus euecti sunt. Hæc ab ipso cognoui presbytero. In hoc stagno ferunt tructarum piscium magnitudinem vsque ad centum librarum pondera trutinari.

Lemannus lacus.

Nota sacrarum reliquiarum vim.

Fragmentum Epistolæ Decani & Canonicorum Castrj noui in Gallijs, ad reuerendissimum Archiepiscopum Coloniensem Philippum.

VM beatus Martinus cum paucis admodum comitibus sub habitu peregrini, Roma egrediens, in mente haberet orare in loco tanta excolendo reuerentia, in quo tot pro Christo martyrum millia preciosum sanguinem effudissent, Agaunum venit. Et completa oratione, à monachis (Nam monachi tunc temporis locum possidebant) de reliquijs eorūdem martyrum aliquid sibi deuotè donari petijt. Qui personam adumbratam schemate non cognoscentes & repellentes, dare prorsus renuerunt: non fortè charitatis fonte in eis exhausto, sed verentes, nè homini incognito & aduenæ aliquid de tanto credentes thesauro, offensam incurrerent: maxime autem Deo in hac repulsa id prouidente, vt Solem, paupertatis amictum cilicio, occultationis absterfa nube reuelaret, & claritatis eius radios per regionis illius spatia diffunderet: quisque vel quantus esset Martinus, coruscatione mirabili illius partis orbi terræ illuceferet. Abiectus igitur ab hominibus sacerdos, vt semper, & hic patientiam amplectens, nihil motus, ad diuinum more suo se contulit præsidium, & ab incolis saltem locum, roseo quondam cruore purpuratum, sibi ostendi obtinuit: vbi flexis genibus, corde, vultu & manibus in cælum directis, cum summa deuotione dominatorem terræ & mortis orauit, cui nec capillus de capite nostro perijt, vt qui in die nouissimo totam hominis substantiam in ictu oculi reparaturus est, aliquid ex sanguine militum suorum, pro gloria sui nominis illic effuso & absorpto, de abyssis terræ, ad laudem suæ maiestatis & martyrum honorem, dignaretur refundere.

S. Martinus inuicit Agaunensium martyres.

Petit sibi dari reliquias sed patitur repulsam.

Deinde exempto vagina cultello, altera manu virentis coma graminis comprehensâ, mox vt altera in gyro, id est, in modum coronæ caspitè incisum sustulit: mirum dictu, & inauditum hæctenus miraculum: densus ab ipso caspite copiosi sanguinis imber distillare coepit. De quo Martinus, quantum diuina largitas cõtulit, cum summa veneratione & gratiarum actione lætus suscipiens, per vascula, ad hoc de industria facta, dispertiuit, & reditum cum exultatione maturans, cum suis iter arripuit. Sed vt Martinus abiectus, Martinus electus Dei pontifex appareret, iter quidem inchoare, sed occulta vi quadam prohibitus, promouere non potuit: donèc inspiratione secreta voluntatem largitoris intelligens, Agaunum reuersus, quod gestum fuerat, referat: & auaros illos monachos, quos inopes copia faciebat, redarguens, & quis esset,

Insigne & stupendum miraculum.

Dat Agau-
nensibus
partem fan-
guinis dui-
nis sibi
administra-
ti.

aperiens, data parte sanguinis cælitus adepti, & cultello illis, quo cæspitem præde-
rat, dimisso, participes tantæ benedictionis efficeret. Quibus ad hæc tremefactis, &
culpam duritici suæ fatentibus, veniam clementer indulgit, omnia ei sua seque expo-
nentibus. Ipse, quæ Deus sibi præbuerat, arbitratus sufficere, vale factis illis, & acce-
pta à Deo facultate progrediendi, Turones redijt. Vbi cum maximo Clericorum &
ciuium vniuersorum tripudio & applausu, vt pastor & dominus, luxque patriæ, so-
lenni processione susceptus, ipsum, quem deferebat, sanguinem omni rosâ & obrizo
venustiore, per quotquot voluit vascula diuisum, locis, quibus iudicabat oportere,
decenter composuit. eiusdem metropolis principalem ecclesiam, sed & Andega-
uensem illi subiectam, tantorum pignorum parte aliqua nobilitans, in honorem eo-
rundem martyrum Mauricij sociorumque eius consecrauit. Cuius susceptionis me-
moria solenniter in vrbe nostra quotannis agitur quarto Iduum Maiarum &c. Dein-
de paucis interiectis:

Nora quid
tantus vir
tribuerit
sanctorum
reliquijs.

Intantum autem prædictorum Thebæorum martyrum sanguinem veneratus est
Martinus, vt ampullam ex eo completam, secum perenniter habendam retineret, &
in locum requietionis suæ, cum hominem exuisset, reponi præciperet.

FORTVNATI CARMEN DE EISDEM

beatissimis Martyribus.

S. Mauriti
Dux legio-
nis Thebæ.

Cæleste ta-
lentū & di-
uitiæ Dei,
martyrum
reliquiæ.

TUrbine sub mundi cum persequerentur iniqui,
Christicolasque daret sæua procella neci?
Frigore depulso, succendens corda, peregit
Rupibus in gelidis feruida bella fides.
Quò pie Mauriti, ductor legionis opimæ,
Traxisti fortes subdere colla viros?
Quos, positis gladijs, armasti dogmate Pauli,
Nomine pro Christi dulcius esse mori.
Pectora belligero poterant quæ vincere ferro,
Inuitant iugulis vulnera chara suis.
Hortantes se clade sua sic ire sub astra,
Alter in alterius cæde natauit heros.
Audiuit rapidas Rhodani fons sanguinis vndas,
Tinxit & Alpinas ira cruenta niues.
Tali sine polos felix exercitus intrans,
Iunctus Apostolicis plaudit honore choris.
Cingitur Angelico virtus trabeata fenatu:
Mors fuit vndè prius, lux fouet indè viros.
Eccè triumphantum ductor fortissime Regum,
Quatuor hîc procerum pignora sacra iacent.
Sub luteo tumulo latitat cæleste talentum,
Diuitiasque Dei vilis athena tegit.
Qui faciunt sacrum paradisi crescere censum,
Hæredes Domini luce perenne dati.
Sidereo chorus iste throno cum carne locandus,
Cum veniet iudex, arbiter orbis erit.
Sic pia turba simul festinans cernere Christum,
Vt cælos peteret, de nece fecit iter.
Fortunatus enim per fulgida dona tonantis,
Nè tenebris cruciet, quæso, feratis opem.

ASTE-

363
**ASTERII EPISCOPI AMASEÆ, IN SANCTVM
 CHRISTI MARTYREM PHOCAM, NARRATIO.**

Habetur in Simeone Metaphrasæ.

SACER quidem est & diuinus vniuersus generosorum ac fortium martyrum catalogus, passione, quam pro passione debent, referens gratiam: ac sanguine, que pro sanguine debetur, Saluatori omnium persoluens remunerationem. Sed in hisplis non est vna omnium gloria: neque vna mensura cunctis æqualia attributa sunt præmia: sed primum & secundum nē sanctorum quidem effugit catalogus. Huius autem rei, vt arbitror, causa est, quòd sit iudex accuratus, & qui inflecti nequeat. Intuetur enim & suppliciorum magnitudinem, & tolerantia cōstantiam: & examinans certamen, pro meritis athleticis tribuit remunerationes. Neque verò est mirandum, si sic apud Deum honoratur iustitia, cum nec apud nos quidem Imperatores & agonothetæ æqualiter tractent eos, qui fortiter pugnant, aut qui decertant: sed vnicuique pro rei recte gestæ modo, dona decernunt conuenientia. Hæc autem retuli, vt ostēdam, quòd qui hodiē nobis præbuit huius conuentūs causam, alijs, qui in certamine fuerunt socij, est illustrior. Nam alij quidem neque omnes cognoscuntur apud omnes, neque sermone hominum celebratam habent virtutem: Phocam autem nemo est qui ignoret: sed quomodo Solis radius patet omnibus oculis: ita etiam huius martyris fama aures omnium circūsonuit. Cūm primum enim accessi in venerandam eius adē, & tango sacram capsam corporis, ex ipso loco impleor memoriā omnium narrationū, quæ de ipso dicuntur. Ad spicio olitorem, eius studium, simplicem & minimē fictum animum, hospitalitatem, maritimæ regionis eximium splendorem, mediterraneæ regionis benefactorem, & sio testis martyris, ad vltima vsque pericula discens seruare pietatem. Verum enim verò relictis, si videtur, ijs, quæ sunt communia, & multis cognita, eximias martyris narrationes vobis recensebo, qui estis amantes & studiosi martyrum.

Hunc sanctum virum tulit, quæ magnum est Christianorū commodum, vicina Sinopē, ciuitas antiqua, & notā, præclarorum virorū ferax & philosophorum: Vita autem studium ei erat horti cultura, quem ibi ante portam ciuitatis in ostio Isthmi possidens, diligenter colebat, vt sibi & indigentibus esset vitæ solatium. Hospitibus autem prompto & alacri animo aperiebat paruam & pauperem domum. Cūm habitaret autem in via publica, ea, quæ habebat, ijs, qui aduentabant, proponebat communia: & cūm esset nouus Lot, non Sodomitarum, sed Sinopēnsium, procedente tempore, inuenit mandatum minimē carens mercede. Nam ex hospitalitate lucrificæ mortis occasionem. Vndē verò, & quonam modo, audite paulò altius repetentem. Cūm verbum nostræ pietatis fuisset annunciatum, & admirabilis prædicatio exiisset ad omnes aures, & notum reddidisset Christum & illius mysteria, fremuerunt gētes, vt ait Psalmista, & reges & principes cōuenerunt in vnum, & populi erroris irati fuerunt, Christo regnante. Quærebatur autem quilibet Christianus, tãquam maléficus: & qui propè erat, puniebatur: & qui procūl erat, inuestigabatur. Quamobrēm Phocam quoquē neq; vile studium, nec hortus celauit: sed is quoquē, vt germanus Christi mysta, fuit delatus, Atq; ad ipsum quidem venerunt, qui ab hac misera & fluxa vita iulli erant eum abducere citra iudicium, & non dicta causa. Crimen enim erat pietas, quòd clara voce confitebatur eum, qui omnia fecerat: & nullo quidem rogante, & verbis & factis ostendebat, rogante autem clamabat alacriter.

Cūm ergò venissent listores, illius supplicij & festi nostri authores, diuersati sunt apud eum ipsum, quem quærebant, neq; eum cognoscentes, neque cogniti. Interim verò celantes causam sui aduentūs, vt cūm prius accepissent ex ijs, qui habitabant extra ciuitatem, quisnam esset Phocas, & vbi degeret, repente inuadētes eum comprehenderent, vt Iudæi aliquandò cum Iuda in horto Dominum. Ignorabant autem se prædam habere intrā retia, canes agnum, lupi ouem, & simul cum pardis requiescebat hœdus, & pascebatur agnus simul cum lupis, & leones simul cum vitulo commune inibant conuiuium. Postquàm autem, vt solet fieri, mensa & consuetudo effecerant,

Septēbr. 22.

Præmia dat
 Christus
 martyribus
 pro meritis.

S. Phocæ
 veneranda
 adēs & fa-
 cra capla.

S. Phocæ pa-
 tria.

Vitæ studiū

Hospitali-
 tas.

Psal. 2.

Matth. 26.
 Esa. 65.

S. Phocas
excipit suos
occilores
hospitio &
humaniter
eo tractat.

cerant, vt sibi inuicem confiderent, martyr ex eis rogauit, quinam essent, & quam de causa ad suam venissent ciuitatem. Illi verò reueriti eius promptam & alacrem largitatem & hospitalitatem, cum præcepissent, nè, quod dicendum erat, alicui enunciatet, ei arcanum aperiunt, & quæ comparabantur, insidias enunciant, & quòd Phocam quærunt ad supplicium. Quare etiam præter hospitalitatē, hoc quoque volebant ab eo affici beneficio, vt eos sua adiuuaret opera ad venandum eum, qui quærebatur. Audiuit Dei seruus, & cum immoto & cōstanti animo accepisset, quòd dixerant, nihil abiectum, & quod pusillum indicaret animum, passus est aut locutus, neque periculo exterritus spectauit fugam, idque cum eius magna ei daretur potestas: quoniā nondum sciebant eum esse, qui quærebatur: sed contrā fecit omninò, vt qui se fortiter gerere, non fugere, statuerit. Eorum itaque precibus annuit, & Ego quoque, inquit, vobiscum aggrediar id, quod est propositū. Virum enim nōui, & faciliē eum quæram & inueniam. Non diū autem abhinc, sed crastino die eum vobis ostendam. Solūm vos requiescite in hoc meo paupere habitaculo.

Parat sibi
sepulcrum.

Cum sic eis suum confirmasset promissum, rebus se duabus dispersit, nempe & accipiendis suis occisoribus, & parādo sepulcro. Cum autem parasset fossam, & ea, quæ ad sepulturam erant necessaria, ad eos accedens postridiē, Diligenter, inquit, vobis quæsiui Phocam, & iam parata est præda, & si vobis videtur, comprehendatur. Cum illi autem præ gaudio dixissent, Et vbi is est? Non procul est, inquit, sed vobiscum: ego verò sum ille ipse. Eam rem itaque exequimini, viæque & laboris scopum implere. Obstuperunt animis illi homines, & eo audito dirigerunt, salem & mensam reueriti, munificumque & liberalem in paupertate dominum conuiuij. Ille autem præterea eos adhortabatur, vt audacter ipsum interficerent: & iubebat, nè quicquam dubitarent, dicens, illorum manu minimè fieri eadem, sed eam esse susceptam ab illis, qui iusserant. Dixit, persuasit, passus est, & capite truncatus: Deoque grata fuit oblatus hostia, columna & sustentaculum diuinarum orbis terræ ecclesiarum.

Interficiuntur

Eius templū magnificum, præ clara miracula.

Ab illo tempore in hodiernū vsque diem, hunc habemus virum, & est is martyrum clarissimus, habens ipse primas partes inter optimos. Is omnes publicè ad se attrahit ad suum habitaculum, & plenæ sunt viæ publicæ ijs, qui ex vnaquaque regione cōtendunt ad locum orationis. Atque est quidem magnificum illud templum, cui obigit, vt sacrosanctū haberet corpus martyris, eorum, qui affliguntur, relaxatio: eorum, qui morbis laborant, medicamentum & mensa esurientium. Abundantiùs enim nutrit Phocas nunc mortuus, quàm priùs in Aegypto viuens Ioseph. Nam ille quidem frumentum permutabat pecunia, hic autem gratis largitur egentibus. Sic mendicorum & errantium genus accurrit ad Isthmum Sinopes, tanquam ad cōmune aliquod penarium. Sed illic quidem sic. Si autem etiam alibi per paucas sui reliquias, veluti coloniam aliquam ex metropoli deductam, martyr sibi habitaculum constituit, est is quoque locus admirabilis, & magno habetur studio apud omnes Christianos: quomodò is, qui est apud nos, sacer locus, est habitaculum eorum, qui festum celebrant. Preciosa enim coram Domino est mors sanctorum eius. Itaque multis in locis diuisa reliquæ, integram beato sancto vbique seruant laudationem.

Pfal. ny.

S. Phocas apud Romanos celebris.

Matth. 14.

Sic ergo etiam in regia ciuitate Italia, principe & totius mundi regina, celebratur & honoratur martyr, & extructa est ei ædes insigni pulchritudine. Non minis autem colunt Romani Phocam, quàm Petrum & Paulum. Quamobrēm, sicut docet oratio, caput martyris diligenter comparauerunt, sceleratæ Herodiadi contraria suscepta sententia. Nam illa quidem sanguinem iustum sitiens, caput venerandum poposcit ad contumeliam: illi autem honoris causa & suæ utilitatis, caput martyris dignè sibi vendicârunt. Qui vbique autem sunt nautæ, non solūm qui pontum nauigant Euxinum, sed qui etiam mare proscindūt Adriaticum, & feruntur super Aegæum, & qui Occidentalem nauigant Oceanum, & sulcant sinus maris Orientalis, consueta celesmata, quibus finiunt laborem nauigationis, transulerūt in nouam laudem martyris: & est eis omninò in lingua Phocas, qui decantatur: præbet enim auxiliij signa euidencia. Nam sæpè visus est nunc quidem noctū, cum expectaretur tempestas, excitans gubernatorem ad clauum dormitantem: aliquandò autem rursus extendens rudentes, & veli curam gerens, & è prora breuia prospiciens. Vndè etiam lex facta est apud nautas, vt Phocam haberent conuiuiam. Et quoniam fieri non potest, vt qui nunc est incorporeus, sit conuiua & mensæ particeps, discite quemadmodum pia consideratio excogitauit rationem, qua id fieret, quod non potest fieri. Quotidiè enim

Lex apud nautas de S. Phoca.

enim

enim partem obsoniorum ex æquis partibus eorum, qui comedunt, martyri attribunt. Eam autem emens vnus ex conuiuis, deponit pecuniam, & die sequenti alius, & aliàs alius. Et hæc fors emptionis omnes obiens, dat quotidie emptorem partis. Postquam autem portus eos exceperit, diuiditur pecunia esurientibus. Et hoc est pars Phocæ, pauperum beneficentia.

Eum Reges quoque admirantur, qui fuit fortissimus & pius, præclarisque & magnificis exornant muneribus ædem suscipiendi pauperis. Contendunt autem, qui accedunt, superare veteres. Nec est mirandum, si Imperij Romanorum viri pij, quorum vita regitur moribus & legibus, vsque adeo reuerentur martyrem, cum etiam vsque ad barbaros peruenit admiratio, & omnes vel maximè feri Scythæ, qui habitant continentem ex aduerso Ponti Euxini, accolæ lacûs Mæotidis, & fluuij Tanaidis: & quicumque habitant Bosphorum, & ad Phasidem vsque fluuium extenduntur, omnes, inquam, munera offerunt olitori. Cum omnibus autem moribus & studijs à nobis differant, in hoc solum nobiscum consentiunt, vt eorum feritas morum, mansuescat à veritate. Vnus certè illinc princeps & Rex, coronam capitis deponens, quæ auro resplendebat & gemmarum floribus, & lorica exuens bellicam diuitis materia, (est enim superba & luxuriosa Barbarorum armatura) ea Deo misit per martyrem offerenda donaria, consecrans occasionem potestatis & dignitatis. Clarum est enim, quod corona quidem missa sit ad agendas pro regno gratias: lorica autem, pro virtute bellica.

Quæ autem propter hæc continenter eueniunt beneficia, per visiones in somnis, & per curationes, quas consequuntur ij, qui ærotant, quomodo narrauerit quispiam, cum ad singulas narrandas operationes accedere non possit oratio? Nos ergo hinc desinentes, Deo Saluatori gloriam offeremus, cuius serui fideles tãtam sunt gloriam consecuti, vt in omni indigentia & omni casu, conuenienter dono, quod est eis donatum, conseruis suis benefaciant, idque postquam hinc excesserint, & à corpore fuerint separati. Quorum memoria cum opere quotidie peruadit ciuitates & vicos, ubique prædicans benefactorem Dominum: quem decet omnis gloria, honor & potentia, sanctitas & magnificentia, nunc & in secula seculorum, Amen.

VITA S. IOHANNIS REOMAENSIS ABBATIS, VT HABETVR IN PERVETVSTO MS. CODICE:

Verim stylum opportunis locis mutauimus.

VIR per omnia prædicandus Iohannes, nullique suo tempore secundus, ortus in territorio vrbis Lingonica, nobili genere, patre Hilario, matre verò Queta: puer literis imbuendus traditur. Cum autem fuisset annorum viginti, inuitis parentibus seculo valedixit, ac in remoto loco villa, proprijs manibus cellam & oratorium construxit: vbi adiunctis secum duobus pueris, soli Deo vacabat. Inde verò ad perfectiora tendens, in deserto quod sub axe Lingonico iacet, cum dictis pueris se contulit, & primò ibi in paruo tugurio habitauit. Crescente autem numero discipulorum ad eum confluentium, timuit ne plebi dominando, periculum potius elationis incurreret, quàm vitæ meritum acquireret. Quocirca cum duobus prænominatis socijs nocte fugiens, perlustrauit Gallia monasteria: tandemque perueniens in insulam marinam, monasterium Lirinum petijt, ibique receptus, districtissime vixit, ac sanctissime inter cœnobitas illos conuersatus est.

Hic igitur postquam anno & mensibus sex delituisse, per vniuersam patriam quaesitus, à quodam, qui de Gallia partibus aduenerat, vix agnitus propter habitus sui utilitatem, inuentus est. Cognito autem eo, monachi Lirinenses, quem prius famam celebrem reddebat, veniam suæ ignorantia humiliter petierunt, quod ei inter iuniores locum dedissent. Interim reuersus agnitor ille, ineffabile gaudium de inuentione beati Iohannis reportauit. Quod cum Gregorius piæ memoriæ Lingonienfis Episcopus intellexisset, duas conscripsit epistolas, vnã per duos fratres, domino

Hh 3

Abbati

Nota quàm
celebris fu-
erit hic mar-
tyr.

Nota hæc
de rege bar-
baro.

Multi ægri
curantur lau-
di Phocæ
meritis.

Septembr. 21.
Patria & pa-
rentes.

Valedicit
mundo vitæ
solitariam
eligens.

Clam fugit,
ne præficia-
tur multitu-
dini.

Eius humi-
litas.

Reuocatur
ad suos fili-
os per D.
Gregorium
Lingonien.
Episcopum.

Abbati Lirinensi transmittens, qua virum Dei rogabat sibi restitui: alteram verò Abbati Iohanni, qua eum reuocauit ad suos: terrendo eundem quòd esset ante tribunal iusti iudicis Christi redditurus rationem, ob sui loci desolationem, ac fratrum dispersionem. Regressus igitur vir Dei, non tam illi patriæ, quàm suis filijs multum attulit gaudij, ac breui spatio reformatiuit monasterij disciplinam.

Oratione
occidit ba-
siliscum.

Cùm ergò in dicto deserto Tornodorenfi præesset, fratres nimiam patiebantur aquæ penuriam: cui incommodo quærentibus remedium, nunciatur, eodem loco antiquitùs fuisse puteum multæ profunditatis, quem vulgaris incuria, & temporum verustas nimia lapidum obstruxerat congeries. Serpens verò basiliscus in eodem putei loco habitabat. Sanctus verò Dei plenus fide, prior ad locum accedens, rastro fodere cœpit, ac alijs iuuantibus putei ostium aperuit, & serpentem oratione interemit: Ex quo puteo copia aquæ in præfens vsque hau- ritur.

Mater sua
eum visitat.

Per idem tempus mater sua, magno eum videndi tenebatur desiderio, quod cùm per fratres ei esset significatum, primò renuit, sed postea nè fidem matris videretur velle contemnere, eam admisit, ac transiens ante eam cum reuerentia, parumpèr obtutibus eius seipsum exhibuit, moxque discessit, rogans per ministròs, nè in hac re ampliùs molestaretur, quia deinceps se eum nullatenùs visu- ram in præfenti vita, prædixit.

Fur quidam
diuinitùs
cogitur re-
stituere ab-
latis secu-
res.

Demoniacus
curatur.

Item alius.

Alio quodam tempore cùm fratres ligna cæderent in sylua, casu ad monaste- rium reuersi, reliquerunt secures suas in cœpti operis loco, quas quidam su- perueniens inuentas furatus est. Postea fratribus id suo patri referentibus, ille iussit eos lectioni vacare. Et exiens ad prædictum locum, ibidem intentissimè orauit. Fur igitur reuersus, ad pedes sancti viri corruit, secures restituit, & veni- am commissi criminis humiliter exposulauit, asserens se ante restitutionem de ne- more exire non potuisse.

Secundinus
patrius di-
uinitùs ca-
stigatur.

Curatur.

Eidem sancto Dei mirabilis effugandorum dæmonum collata est potestas, quo usquè in viuis manebat: vndè & filium clarissimi Nicasij obsessum, cùm propè transiret, & ille proclamaret non posse diutiùs tolerare Iohannis Abbatis præfentiam, ad eum accessit, & oratione sanauit. Alium quoque mutum ob- sessum curauit, qui vsque ad obitum in monasterio postea laudabiliter vixit & per- seuerauit.

Mita eius
benignitas
in pauperes

Pro paupe-
ribus sibi ali-
menta cæli-
tus admini-
strantur.

Felix obit
eius.

Quodam tempore literas suas ad Secundinum patricium misit, quibus cuiusdam pauperculi causam egit. At ille, sprete eius commendatione, literas in terram proie- cit & pedibus conculcauit. Sed non defuit Dei vindicta. nam toto corpore tanto tremore ac pauore subitò concutitur, vt intelligeret, ob tanti viri contemptum se ista mala perpeti. Mox igitur per internuncios humiliter veniam deprecatur, & tandè- m imperata sibi per sanctum complens, sanatur.

Plurimos quoque infirmos, missis eulogijs, mortis faucibus eripuit. Quodam enim famis tempore, dum egentium caterua ad sanctum conflueret, & ipse omni- bus misericorditer subueniret, minister eius superueniens, et indicauit, tantum non superesse frumenti, quantum omnibus sufficeret. Mox pius pater vas iussit pro pauperibus impleri, capiens plus minus modios quinquies quinos, cætera quæ restabant, in vsus fratrum reseruari. Cùm ergò turba egenorum per aliquot tem- pus ex eo aleretur, euenit vt quidam iuxta morem mendicaret. Sanctus autem consuetam mensuram dari iubet egenti. Minister verò respondit, nihil in vase exi- stere, sed totum pauperibus erogatum. Quo audito, sanctus oculos in cælum attol- lit, & genuflexo orauit Dominum. Qui surgens ab oratione, iubet ministro, vt fide- liter alimenta deferat indigenti. Pergens ergò minister, vas quod priùs vacuum reli- querat, repletum reperit, & pauperi consuetam mensuram dedit.

Vir quidam religiosus Sequanus nomine, audita fama sancti Iohannis Abba- tis, more patrum, quadam nocte à partibus Magnimonrensis aduenit, & basi- licam sancti Iohannis oraturus latenter intrauit. Quod vbi vir Dei diuina reuelatione intellexit, iubet ministro, vt dato signo sodales excitet, quia frater commu- nis Sequanus, absconditè fores ecclesiæ penetrans orat. Abeuntes ergò fratres ad ecclesiæ fores, famulum Dei orantem inuenerunt, cui hospitalitatis officium deuotè persoluerunt. Obijt autem sanctus Iohannes Abbas anno ætatis suæ centesimo vi- cesimo:

ecismo: Cuius oculi non caligauerunt, nec dentes damna pertulerunt, nec eius memoria lapsa est. Sepultus, quotidie nihilominus uiuit miraculis.

DE EODEM S. IOHANNE ABBATE, EX
GREGORIO TVRONENSI DE GLORIA
Confessorum Cap. 87.

RVIT in Tornodorenſi pago in parochia Lingonicenſi Septēbr. 22.
vir ſanctitate præcipuus Iohannes Abbas, iuxta ſui no-
minis etymologiam, diuina gratia præuentus. Deniquè
fertur, quia cùm monaſterium ædificare uellet, quod
Reomaus nuncupatur, & fratres nimiam aquæ penuri-
am paterentur, reperit puteum immani profunditate
altum, ubi peſſimus ſerpens baſiliſcus habitabat. Hic ita-
que diuina inuocatione perempto ſerpente, ac munda-
to puteo, puteum potabilem fratribus reddidit: de
qua aqua & nos, cùm Lugdunum pergeremus, à fratri-
bus illius monaſterij benignè ſuſcepti, cauſa miraculi
haufimus: cuius etiam hauſtu plurimi frigoretici curantur.

Baſiliſcum
precibus
necat.

Fertur & de præfato viro tale miraculum: Quidam fraticida pro enormitate
criminis, ferreis circulis alligatus, præceptum habuit, vt ſeptem annis loca ſancto-
rum peragrando circuiret. Hic cùm Romam veniſſet, reuelatione diuina compe-
rit, non aliter ſe poſſe abſolui, niſi ad ſancti corporis reliquias Iohannis Reomaenſis
Abbatis perueniret. Hic ergò paſſim luſtrando loca, tandem peruenit ad baſili-
cam, ubi haud longè à monaſterio ſacraſſimum corpus eius locatum eſt. Ibi que
orationibus ac vigilijs incubans, vinculis omnibus abſolutus eſt. Vixit vir hic iuſtus
& vir religioſus, ſicut legiſlator Moyses, centum viginti annis, cuius nec oculus
caligauit, nec dens motus eſt. Fuit autem inſtitutor viri memorabilis, de quo in
ſuo loco narrabimus.

Nota pœnã
fratricidæ.

Grãdis ætas
beati viri.
Deut. 34.

VITA SANCTI HEIMERAMMI VEL EM-
MERAMMI, RATISPONENSIS EPISCOPI ET MAR-
tyris, ab Cyrino æquè Ratiſponenſi Episcopo ante multa ſecula conſcripta.

*Stylum F. Laurentius Surius paſſim nonnihil mutauit,
paucis omiſſis, quæ deprauatè ſcripta, in-
telligi non potuère.*

RE GNANTE in perpetuum Domino noſtro Ieſu Chri-
ſto, qui ſanguine ſuo ſeruos ſuos liberare dignatus eſt, & 22. Septēbr. & Cap. 1.
eius paſſione longè lateq; per mundum fama diulgata,
etiam Europæ non modica pars Chriſtianismi religione
inſignita floruit, & tot Occidentis populi, Angli, Britan-
ni, Hyberni, Galli, Alemani, Germaniæ pars, paulatim mi-
ris modis in Dei conſeſſione & laude cõſtanter excreuere:
Gotthia etiam, & Hispania, & Aquitania cum habita-
toribus ſuis, reiecta idololatria, vnicum Dei filium colere
coeperunt. In cuius quidem Aquitaniæ partibus Piſtauuium
vrbs antiqua ſita eſt, ex qua ortus eſt puer Heimeram-
mus: qui in ipſa puerili ætate coepit mundum deſpicere, & gloriam eius ceu quiſqui-
lias calcare, atq; ad ſacrum liberalium literarum ſtudium ſeſe applicare, ita vt, ſuper-
no iudice agente, ad ſummum Episcopatus honorem peruenerit.

S. Heimerã
mi patria.
Pietas ad-
huc pueri.

Fit Episco-
pus.
Cap. 2.

Erat autem ſtatura procerus, forma decorus, vultu ſyncerus, eleemoſynis præ-
ſtandis præcipuus, ieiunijs valdè addiſtus, caſtitate & continẽtia præclarus, ſermone

- Virtutes & dotes eius.** facundus, ad eradicanda vitia sagax, ad irriganda & conferenda subditorum pectora solers. Eius ex ore, perindè vt aqua fluminis in imas conualles profuētēs, psalmodia perpetuò erumpebat, donèc pro more psalterium omne deprompsisset. Atq; etiam subditorum, vt diximus, animos caelesti imbre irrigare non cessabat, ita vt nullum penè ocium daret ori suo. Pes erat claudus, oculus caeco: recreator pauperum, pater pupillarum, defensor viduarum, gementium consolator. Porro Dominicas pascendi oues tanta eius pectori cura inerat, vt per vrbes Gallorum & pagos, vicos quoquè & fidelium domos, huc illucq; discurrens praedicando, sapientibus eructaret arcana, imbecillis lac offerret. Quod autem ore docebat, exemplis suis confirmabat, ita vt à cunctis diligeretur. Confluebant ad eum regni Gallorum nobiles, ignobiles, locupletes & inopes: quibus ferè omnibus pro illorum necessitate abundanter largiri non recusabat, alijs indumenta, alijs alimenta, plerisq; ornamenta, quibus indigere videbantur, vultu iucundissimo impertiens: magis tamen in eam curam intētus, vt intrinsicis animos omnium ornaret & aedificaret.
- Cap. 3.** Cumq; vir prudētissimus tot bonis floreret, peruenit ad eum fama, in quibusdam Europæ partibus, Pannoniæ populum prorsus excaecatum, & à luce veritatis, quæ Christus est, auersum, idolis inseruire. Ea re seruus Dei valde contristatus, secum cogitare cepit, vt ad eam gentem proficiscens, Christum illic praedicaret. Relicta igitur domo & immensis facultatibus, nobilibusq; parentibus & cognatis, in sede iam dictæ ciuitatis alium constituit Episcopum, & instar Abrahami patriarchæ, exiit è terra & cognatione sua. Adiunctisq; sibi aliquot pro suo arbitratu comitibus, transmissa amne Ligeri, per Gallias spargendo fidei semina carpebat iter, donèc ad Germaniæ fines & Rheni fluuenta perueniens, in Germaniam ingressus est. Cùm autem eius gentis linguam nesciret, per interpretem religiosum presbyterum Vitalem, cum Auditorum profectu multa preclara illic verbi semina iactauit. Erat enim sermo eius in audiētium pectoribus quasi imber temporaneus, verno rore arida infundens arua: ex cuius infusione reuiuiscunt segetum radices, & genus omne herbarum virefcit, ita vt tellus tanquam à mortis quodam excitata somno, ad pristinam sui decoris reuocetur amoenitatem.
- Cap. 4.** Hac autem solitudine iter agens, ad Austrum se vertit, & ad Danubium Baioariosq; peruenit, urbemq; Ratisponensem ingressus est, sectis extructam lapidibus, & eius gentis metropolim, quam per id tempus dux gentis Baioariorum, vir alacer, Theodo regebat. In eam ergo ciuitatem ingressus beatus vir, & Theodoni principi oblatus, animi sui arcanum consilium ei aperuit, dicens se constituisse, diuina subnixum ope, ad robustam Auarorum gentem in Pannoniam proficisci, ibique vel pro Christo mortem oppetere, vel illo protegente in pace vitam finire. Sed cùm ea rempestate inter Auaros siue Hunnos & Bauaros orta esset discordia, ita vt apud Anisum fluuium vastantium manibus depopulata & penè deserræ vrbes viderentur, bestiarumq; illic domicilia aucta essent, quòd humana fragilitas vltro citroq; commeare formidaret: nam etsi iureiurando obstrictus quis esset, insidiæ tamen potius structæ timerentur, quàm exhibita humanitas: dux Theodo ait non sibi conuenire cum Auaris, atque ea causa ferre se non posse, vt eò proficiscatur: rogabat verò, vt tantus & talis Deo notus antistes apud ipsum & ipsius gentem remaneret. Nam posteaquàm saluberrimas eius institutiones percepisset, aiebat se consentire non debere, vt indè recederet. Offerebat etiam illi sereno vultu possessiones, orabatq; vt ipforum esset pontifex: aut saltem pro humilitatis studio, eius prouinciæ monasterijs Abbas præesset.
- Cap. 5.** Respondit autè Christi seruus, se ea causa à Gallorum finibus egressum esse, vt gentes Hunnorum, quæ ignorant Deum cæli, hoc est, Christum crucifixum, conuertere studeret. At quando nunc, inquit, experior coeptum iter mihi prosequi nò licere, supplicanti tibi assentior. Erat sanè regio illa egregia, nemoribus locuples, vini ferax, ferro abundans, auro, argento & purpura affluens, viros habens statura proceros & robustos, humanitate & beneuolentia conspicuos. Erat eius humus fertilis, iumentis & pecoribus abundans, ita vt ipsa terræ superficies, mellis & apium copia cooperta videretur. Piscosi illic amnes & stagna, perspicui fontes & riui, nec salis inopia. Ipsa vrbs inexpugnabilis videbatur, quadris extructa lapidibus, sublimes habès turrets, abundans puteis: ad cuius partem septentrionalem Danubius suo impetu contra Orientem contēdit. Montes illic pascuis opportuni, herbis copiosi. Syluæ abundat feris, ceruis, bubalis,

Optimū do
cēdi genus.

Proficisci-
tur in Pan-
noniam.
Gen. 12.

Prædicat in
Germania
per inter-
pretem.

Theodo Ba-
uariz Dux.

Theodo
Dux non fi-
nit, vt eat in
Pannoniā.

Amcenus
ficus Rati-
sponæ.

bubalis, capreis, ibicibus, & omne genus bestiis. Sed eius habitatores neophyti, per id tempus idololatriam necdum radicatus extirpauerant, & patres filijs suis calicem Christi & demonum promiscue offerebant. Quae res permouit sanctum antistitem, vt idololatriam illam funditus eradicare constitueret: & cum iam terrae eius populis fidei semina comendasset, frumentum doctrinae multiplicatum in horreis conderet, atque ad extremum ijs locis gloriosa posset morte occumbere, vt regio, in qua morabatur, ad certaminis sufficeret campum.

Bavari ad huc neophyti.

Haec secum versans, triennio per eius principis vrbes, pagos, vicos & fidelium domos cursitans, instantissima cura, in aliorum pectoribus spargebat fidei semina, ex alijs prudenti sermone vitia radicatus excindebat. Aduersum mites humilis erat: contra potentes superbia tumidos erectus, leonem praese ferebat. Quicquid autem, exceptis corporis in dumentis, a fidelibus ipsi esset oblatum, id cum gratiarum actione pauperibus distribuebat. Cumque in his diu versaretur, & in omnes penes eius regionis latebras doctrinae suae lucem inuexisset, vir sanctissimus per spiritum sanctum prauidens finem vitae suae iam appropinquare, & praepotentem Deum, ab omni labore absolutum ipsum sempiterna beatitudine remunerare velle, ceu intrepidus & robustus athleta, in certaminis campo clypeo inuisibili munitus, suae vocationis sacraeque remunerationis expectabat diem: & nihilominus certis temporibus die noctaque, in antiquum hostem orationis tela contento brachio vibrare non cessabat. Porro autem a cunctis habitatoribus copiam petere coepit, orationis studio Romam vt sibi petere liceret. Erat enim ei erga viros & foeminas imitatione digna consuetudo, vt eorum intimis animi recessibus accuratè curam ageret: ita, vt pro viribus singulatim eorum doctrina salutari irrigaret pectora, & vbi communis non sufficeret diligentia, priuatum & secretò eos admoneret: ita vt penes nullus exceptus videretur, in cuius pectore vel scintillam diuinam non accendisset.

Cap. 6.
Triennio studio fidei me exequitur pastoris munus apud Bauaros.

Ulcire Romanam orationis ergo.

Per id tempus filia illustris Theodoni Ducis filia Ora vel Vra, libidine & diaboli incitamentis victa, è Sigibaldo cuiusdam iudicis filio prolem concepit. Ambo verò magno animi dolore ob facinus perpetratum affecti, cum iam res diutius celari non posset, communicato inter se consilio, sanctissimi Heimerammi Episcopi pedibus aduoluntur: fatentur se in stupro depræhensos, nec vlla ratione posse deuitare supplicia, nisi per ipsum supernus iudex lapsis manum porrigeret. Plus enim, vt solent peccatis implicati, praesentes extimescebant poenas, quam aeternos gehennae cruciatus. Audiens vir sanctus, miseratur eorum vicem: at tamen acriter reprehendit eos, quòd tantum in se flagitium admiserint: ait animae damnationem potius eos debere pertimescere, quam supplicia temporaria: indictaque eis satisfactione, nolens eis humanitatis & pietatis negare subsidia, secretò eis mandat, vt in ipsum illud crimen conferant, quò sic facilius possint euadere poenas. Nouerat enim venerandus pontifex, si crimen illud publicatum esset, nullo pacto a patre puellae se illis veniam impetraturum. Itaque crimen alienum sibi imputari voluit, vt poenam, quam reformidabant, ab illis auerteret.

Cap. 7.
Ora principis Theodoni filia à quodam violatur.

Vir sanctus vult sibi illud facinus imputari.

Porro à principe impetrata ad Urbem proficiscendi facultate, salutatis omnibus, mox iter ingressus est. Eo verò discedente, magnus apud omnes eius ciuitatis luctus ortus est, tam diuites, quam pauperes, quòd tanto pontifice orbarentur. Habuit autem in comitatu suo nonnullos è clero. Vt verò lectori fides fiat, etiam prophetiae spiritu virum sanctissimum haudquaquam caruisse, quid ille de se praedixerit, huc adscribam, multis eius alijs propheticis praedictionibus omissis: Cum ab vrbe Ratisponensi exiret, Vuolfflerum religiosum presbyterum ad se accersit, ei que secretò dixit: Attende, dilectissime frater, quae dicturus sum, nec me viuente ea cuiquam reueles. Vbi diuersis cruciamenti ob scelus cuiusdam vitam me finiuisse audieris, omnibus in sacris constitutis Ordinibus, denunciare studeas, nè quisquam eorum à rectè viuendi proposito discedat, nec me huius criminis reu existimet, atque ita tanquam meo prouocatus exemplo, è suo statu decedat. Doctoris enim reprehensionem libèter sublatam volumus, & quanuis ille nulli crimini affinis sit, tamen exemplis sectantium atque obrectatum, animas in peccato fouet, cum se à prauorum exemplis minimè abscondit. Liqueat ex his, prophetiae spiritum eum habuisse, quemadmodum etiam is, quem diximus, religiosus presbyter post gloriam remunerationis beati pontificis, ad cunctos, quos inuenire potuit sacris ordinibus initiatos, hoc se secretum pertulisse testatus est, eum ab hoc crimine, cuius causa casus est, prorsus immunem fuisse. Deindè venerabilis

Cap. 8.

Predicit eadem suam.

Episco-

Magnet in
certo loco
vir Dei ex-
pectas mar-
tyrij coro-
nam.

Episcopus, vt erat pollicitus, simulat se ad beatorum Apostolorum limina proficisci; sed minimè ignorans, quid ipsi esset euenturum, cum iam trium dierum iter confecisset, & ad optatum martyrij locum peruenisset, ab eo se mouere noluit. Erat illic fons, perspicuas emanans aquas, vbi concupiti certaminis campum sibi delegit. Interim præ se fert quippiam à se expectari, discipulis eius admirantibus, cuius rei cura in pontificis pectore inesset.

Cap. 9.

Theodo-
princeps
vult sua ma-
nifesta in-
terficere.
Ea exhaere-
dat & pro-
scribit.

Postquam autem Ducis Theodonis filia in stupro iam apertè deprehensa fuit, & patris presentaretur obtutibus, atque coram adstantibus inquisitum ab ea est, quis rem tam nefariam perpetrare, & tanti viri filiam violare ausus esset, illa exterrita & nimio pauore perculsa, Episcopi cōmixtione id factum ait. Tum pater eius, temporali gloria indomitus, vehementissima accessus ira, vix à suis teneri potuit, nè proprias in eam manus mitteret, suamque sobolem suo ense iugularet. Sed cum id cerneret sibi non permitti, filiam rebus & facultatibus omnibus priuatam, in Italiam exulatum ire iussit, in qua damnatione illa vsq; ad obitum permansit. Erat autem ei germanus, Lantbertus nomine, qui sororis suæ cernens ignominiam, nimio furore percitus, in suam perniciem comites sibi adiungēs, vt animi sui nequissimam expleret voluntatem, velocissimo cursu post venerabilem Dei seruum iter explicare conatus est, donè ad pagum Helfendorffum peruēnit, in quo beatus Episcopus animam suam Deo per martyrium offerre decreuerat. Stans vero miles Christi in certaminis campo corde

Nota Ter-
tia preces.

intrepidus, diei illius (vt Author loquitur) hymnificabat Tertiam. In ea domo clypeus parieti infixus erat, ad quem suspensis patrocinijs, accensa lucerna, studiosissimam cum suis ad Dominum fundebat orationem. Audientes verò socij Deo deuotissimi Episcopi currentium impetum, & magnos equorum strepitus, clypeorumq; commotionem, cum nescirent, quid ea sibi vellent, vnus ex eis ad aditum domus accurrit, cernensq; eam multitudinem proteruis animis intrā domus septa ingredi, magna voce coram socijs id beato magistro & Episcopo indicauit. At vir sanctus illorum volens confirmare animos, ita ait: Isti, qui huc venerunt, non in nostri cōdemnationem huc venēre, sed per illos mihi remuneratio præparatur.

Cap. 10.

Lantbertus
princeps in-
fuitat S. Epi-
scopo.

Vt autem comperit Lantbertus Ducis filius, a desse illic venerabilem Episcopum, desiliit ab equo. Erat enim in medio vestibulo petra posita, in quam, vt solent equum ascendentes, & ab eo descendentes, sese transferens, virgæ innixus, Episcopum ad se iubet adduci, adductumque, seculari fastu elatus, ex oblatæ rei occasione ita compellat: Salue Episcope, affinis noster. At sanctus Episcopus Deum testem adhibens, ait se ex carnali commercio nullum nosse affinem. Sed princeps eius verba cōtemnens, multis eum affecit iniurijs, multaque conuicia in conspectu adstantium illi in faciem dixit, creberrimeque illi exprobrauit, quod tam honorificè tam longo tempore in Ducis dirione habitus, tanta contumelia eum affecisset, & tanti viri summiq; principis filiam pessimo ad alios exemplo constuprasset. Contrā autem sanctissimus vir Dei, hilari vultu, modestis & sedatis sermonibus excusabat sese, dicebatque: Romam me iturum promisi, vt supplex inuisam Petri Apostolorum principis limina, cuius Ecclesia Euangelica autoritate fundata esse dinoscitur, cuius sub mundi thalamo censorem a desse dubium non est, qui Deo authore, Petri successit in honorem: Apostolicus vir & sanctissimus tenet primatum in sacris constitutus Ordinibus. Mitte ergo quem vis, prudentem aliquem virum, vt mecum presentetur in conspectu tanti pontificis hæc de re me accusaturus, vt illic Canonicam excipiam sententiam, nè huius criminis reus existimer. Quod equidem charitate permotus tibi cōsulo, tametsi non ignoro te mihi non obtemperaturum: non quod timeam cruciatus tuos, sed quod doleat mihi tui cōdemnatio, cum certum sit, te animæ tuæ magnam perniciem & detrimentum afferre.

Cap. 11.

Zacha. 13.
Matth. 26.

At contumax tyrannus, veritatis verbis colla supponere detrectās, mentis lumine orbarus, clausis oculis cordis, arreptum baculum, cui incumbere, nihil reformidās, in tanti pontificis pectus adegit, moxq; suis præcepit, vt in eum manus iniicerent. Id eius Clerici conspicati, immenso correpti timore, in ædiū latebras sese abdiderunt, vt in eos etiā quadraret illud, quod de Christo iam olim propheta prædixerat: Percutiam pastorem, & dispergentur oues gregis. Milites verò non pauci acriter in S. Episcopum manus iniicientes, vt furentis domini animum mitigarent, eius iussu spoliatum chlamyde & stola, in hospitis horreum, vbi condebantur frumenta, abduxerunt, ibique ad scalam funibus alligauerunt. Tum ille attentissimè Dominum orans, Domine Iesu

Iesu Christe, inquit, qui manus ad Crucem extendisti, & tuo me sanguine redemisti: tibi ingentes gratias ago, quod me ex tot regionibus ad hunc locum deducere dignatus es, & ab hoc crimine alienum, pro tui amore me vis sanguinem profundere. Eo sic orate, quinque electi sunt, qui eius membra amputarent. E quibus duo tremefacti, pallida facie, ab imo pectore isthac verba proferebant: Domine Iesu Christe, de nostris manibus huius sanguinem non requiras. Tu enim scis non sponte, sed imperio coactos nos facere id, quod facturi sumus. Audiens hoc vir sanctissimus, ait ad Dominum: Domine, da tu illis secundum corda illorum. At reliqui tres carnifices pectoris sui impietatem apertis indicijs declarabant, ita dicentes: Quidni crudeliter eum attrahemus, qui impudenter libidinem suam in tanti principis filia expleuit, ita ut ille omnibus exemplum statuatur, ex eoque discant omnes, si quis praeter fas in foemina manus iniiciat, illi manus amputari debere? His dictis, digitos eius articulatim praeciderunt. Deinde furentis principis virgite imperio, oculos radicitus euulserunt, nares amputarunt & aures. In ijs vero cruciamentis, sanctus Dei martyr instar fontis perspicui manans, non intermisit cursum suum, hymnos & psalmos offerens Deo. Factus est enim in tam immani agone ex superna virtute robustus, ut ne gemitus quidem vllus ab eo ad adstantium aures perferretur: sed hilari vultu synceraque mente Deo, ut diximus, indefinenter preces funderet.

Oratio eius.

Immani-
mo suppli-
cij genere
sanctus Epi-
scopus affi-
citur.

Necdum vero tot poenis exatiati carnifices, pedes utrosque cum palnis, quarum iam digitos absciderant, detruncarunt, atque ipsa etiam verenda impudenter abstraxerunt. Interim pergebat sanctus martyr, licet exili iam voce, in laudibus Dei & psalmis Davidicis. Cernentes vero carnifices eum poenis afflictum, membris iam destitutum, ipsius linguae ministerio invidentes, eam ferro in os iniecto praeciderunt: atque ita corporis trunco relicto abierunt. Remansit autem in certaminis campo, sanguine suo inuolutus, victor triumphalis exultans. Postquam autem hostes abiere, e suis latibus ad venerabilem Christi martyrem Clerici cum vicinis mulieribus aduolarunt, a quibus vir sanctus pro sui refrigerio aquam petebat. Dixit autem ad eum Vitalis presbyter & interpretis eius, vir pius & religiosus, cuius antea meminimus: dixit vero non sine lachrymis, quas ab eius oculis exprimebant tanti sui magistri cruciatus: Quid vis refocillari, cum sis membris corporis destitutus? Meo quidem iudicio rectius tibi mortem optaris, quam tot affectus iniurijs, vitam producere velis. Cernens autem Dei martyr presbyteri sui animum secus affectum, quam expediret, collecto spiritu, abscissa lingua verba, ut potuit, explicans, ita ait ad eum: Non tibi in mentem venit, sapere me dixisse, neminem ad mortem festinare debere, sed potius optare ut differatur, ut possit pijs intercessionibus faciem Domini praecipue occupare, ut detur spatium infirmis ad agenda poenitentiam propter ea, quae humana infirmitas perpetravit? An vero pigritiae tuae molestum videret, cruciatum refrigerare pectus? Ecce nunc temporariae vitae hanc ego propono poenam, ut quoties potum ori tuo applicueris, mentis inops fias, nec tamen cuiquam noceas, sed inobedienciae exemplum de te praebes. Dixit hoc vir sanctissimus, & ut dixit, ita factum est.

Cap. 12.

Magna eius
Patientia.Loquitur
sua lingua.Praedicat
presbytero
poenam in-
obedienciae.

Is enim presbyter Vitalis in ea ciuitate, ad quam corpus martyris perlatum est, diu post magistri obitum vixit, & quandiu ieiunabat, magna de se praeclearae virtutis exempla praebat, ita ut penes nullum abiret dies, in quo Missarum solennia cum psalmodijs & hymnis non completeret, sequens vestigia magistri sui beati Heimerammi, & ardua virtutis itinera calcans, ut eum iam in caelis degere dubitari non possit: quippe qui etiam elemosynarum esset studiosus, & quod factis praestare non poterat, voluntate praestiterit, orationibus quoque & vigilijs non mediocriter intentus, charitate & hospitalitate insignis fuerit. At nihilo minus completum in eo fuit, quod vir sanctus praedixerat. Cum enim, peracto ieiunio, certis temporibus alimentum sumeret, cuiuscumque portiois genus ore percipisset, mox destitutus mente, a spiritu immundo arripiebatur: commutataque facie, cum immensis stridoribus huc illucque, discurrens per plateas ciuitatis, per terrae voragines, per dirupta petrarum loca, per sepulcra mortuorum, per diuersa locorum spatia, nefanda & turpia proferebat verba: nec tamen cuiquam nocebat. Aliquoties etiam per sublimes cursabat tures, nec tamen vllum sensit praecipitium.

Cap. 13.

Nota admi-
randu Dei
iudicium.

Porro beati antistitis truncatos artus eius loci incolae collegerunt, & in arbore, quam spinam albam vocant, condiderunt. Erat namque a medicis non paucis diuulgatum, si cuiusquam membra abscissa & humo operata essent, eius reliquum corpus nullius medici

Cap. 14.

dici

Pfal. 54.

Truncata ei
membra tol-
luntur ab
ignotis,
mox dispa-
rentibus.

dici arte curari posse. Sed hoc fideles in exemplum & imitationem trahere non debent: potius verò propheticum illud sequi, ut iacent curam suam in Deum, & ipse eos enutriet. Eodem namq; die, non longo interiecto spatio, duo ignoti iidemq; pulcherrimi viri, publica via equitantes, è quibusdam aratoribus sciscitabantur, vbinam sacra martyris membra condita essent. Quibus aratores post longas ambages tandem indicarunt, in quadã arbore esse reposita. Tum illi, cunctis cernentibus, ad eum locum se cõtulere, nec deinceps ab illis visi sunt. Tot verò huius rei testes sunt, quot eius loci habitatores. Itaq; admiratione affecti illi propter incognitos viros, & quòd ita ab eorum oculis euauissent, ad arborem contenderunt, sed ea, quæ illic abdiderant, sancti martyris membra neutrquam inuenerunt. Res profectò mira, & nostris temporibus valde stupèda: maxime quòd etiamnum humanæ infirmitati incomperum est, à quibus ea sublata, quòve translata sint. Equidem quid de ijs sentiendum sit, ignorare me fateor, nisi quòd per diuinam dispensationem id datur intelligi, quibus sanctus martyr dignus esset laudibus, quando præfecta & cruenta membra, adhuc illo viuente, per diuinam cognitionem ab eo loco assumpta, gloriosè & honorificè alicubi proculdubio condita sunt: tametsi, vt diximus, ad hominum notitiam necdum peruenerunt. Fortassis autem id circò latent, quòd cum per suos actus capiti inuisibili, quod est Christus, ministrassent, proprijsq; calcatis voluptatibus, pauperibus inseruissent, atq; intrepidè pro Christo contumelijs affecta essent, cum illorum spes & caput esset Christus, ad ædificatione uiuentium nec sperantia in illum membra eo, quo par erat, honore afficerentur: atque id circò ab incognitis ablata viris, in cognitione capitis, id est, diuinitatis, non mediocri cum gloria condita sunt.

Cap. 15.

Vehitur san-
cti viri trun-
cus in pagu
Alchaim.

Postquam ea res habitantibus illic innotuit, magno timore correpti sunt: & quantulis parùm apertis oculis, at tamen beati viri cognoscebant sanctitatem. Porro viri, qui erant cum eo, gloria martyrij triumphantem ex certaminis campo, id est, ex area, quæ tum frumento preciosiore margaritis purgati tritici, id est, cruore conpersa iacebat: sublatum plaustro imposuerunt, reducentes eum certatim ad pagum publicum, quem *Alchaim* vocant, duodecimo ferè milliario indè distantè, vbi ecclesia beati Petri Apostoli constructa erat, in quam tantum virum & Dei martyrem inferre cupiebant, nè in eorum vilibus ædificijs vitalem efflaret spiritum. Etsi enim paulò antè in eorum oculis non solum despectus, sed etiam nece affectus erat, at tunc, vt par fuit, magna illius apud eos excreuerat veneratio. Sed & mulieres ex vicinis locis cum ductentis viris pietate commotæ, plaustrum stipantes vndiquè, ob venerationem martyris Christi, eum comitate sunt. Cum autem in campum venissent, distantem ab eo loco, ad quem proficiscebantur, tribus milliariis, venerandus Episcopus voce, vt potuit, eiulare cœpit, innuens horam remunerationis suæ in cælestibus iam adesse, nec illum locum excedere debere. Itaque vnus ex ijs, qui erant cum eo, ex diuina inspiratione ceteris tanquam subiectis imperauit, vt eum à plaustro deponerent. Illi confestim depositum in amoeno gramine, campestri planitie collocarunt. Tum sancta illa anima è corpore egressa est, & cunctis, qui aderant, quasi lux immèsa ex ore eius procedere visa est & cælos penetrare, instar fulminis adspicientium facies perstringens. Vndè non immeritò adeò timore percussi fuere omnes, vt vix sancti viri corpus in plaustrum sustollere auderent.

Sanctissima
eius anima
ad Christu
comigrat.
Nota visio-
nem hanc.

Cap. 16.

Huius verò loci, in quo spiritum reddidit, vt mihi videtur, non est silentio premedandum miraculum. Fuerat enim multo tempore incultus, & quasi obliuioni traditum erat, quòd talem ex se Domino obtulisset animam. Sed cunctis illi vndiquè adiacentibus locis signo quodam antelatus est.

Insigne mi-
raculù loci
vbi decessit.

Cum enim in Germania id vsitatum sit, vt humum eius immensa nix operiat tota hyeme, eaq; in cubiti altitudinem plerunquè crescat: eo tamè in loco minimè permansit, sed instar alicuius viatoris citò pratereuntis abolita fuit, totoque anno verni temporis decorem & amoenitatem locus ille representat. Atque ita factum est, vt idem locus immunis esset ab imbribus & procellis, nec elementorum ditioni vellent esse subiectus, qui Angelicorum spirituum præsentia in tanti martyris anima à corpore migratione consecratus esset. Erat autem illic quadriuium: vndè id euénit, vt miraculum illud longè lateque diuulgaretur: & cum nonnulli ex illis, qui circuncirca habitabant, acuratius de eo inquirerent, mox per illud quadriuium ijs, qui tunc aderant, in memoriam redijt, quòd illic sancti martyris Christi Heimramni anima, huius exilij nexibus expedita, in cælos subuolasset. Quamobrem ecclesiam ibi constru-
xere

Ecclesia S.
Heimeta-
mi cõditur,
vbi innu-

in eius martyris honorem, in qua innumera eius meritis miracula eduntur.

Sed dum in huius rei mentionem incidimus, mira mirandis succedunt. Venit enim in mentem, iam longè superius dixisse nos de duobus carnificibus, Dominum illos esse deprecatos, ut pro sua benignitate ipsis non imputaret, quòd non sua voluntate, sed iussu domini sui, tanto Episcopo cruciatus inferrent: neque ea causa in die iudicij eius sanguinem ab ipsis requireret: ipsumque virum Dei, cum illorum animos vidisset, Dominum pro illis rogasse, ut secundum fidem illorum redderet eis. Isti ergo duo in pacis tranquillitate suæ vocationis expectarunt diem. At reliqui tres, qui crudeliter in sanctum virum suas manus iniecerunt, diabolica æmulatione incenssi, & impropria atque contumeliosa verba in faciem ei dicere non erubuerunt, tanquam miseris ad damnationem non sufficeret nequissima cædes, nisi in suæ nequitiae augmentum, cordis malitiam ore quoque testarentur, Christo dicente, Ex abundantia cordis os loquitur: ij tres, inquam, intra septem dies immundis arrepti spiritibus, ad id usque longa vexatione perducti sunt, ut intempestæ noctis silentio è domibus suis aufugientes, ad deserta loca cõfugerent, & per cacumina montium & concava vallium, per loca inhabitata & hominibus incognita discurrerent, ita ut miserorum cadavera nulli postea reperta sint. De quibus quid aliud sentiendum est, nisi iusto Dei iudicio, qui impijs & fero cibus animis, tam dictis, quam factis, in tantum sacerdotem sui cordis nequitiam exercere veriti non fuere, eorum animos, in damnationem illorum, feris comparari debuisse: ut merte destituti, suis ipsi corporibus perniciem afferrent? Quid verò de sanctis viris dicendum est, nisi id, quod Apostolus ait: An nescitis, quia templum Dei estis, & spiritus sanctus habitat in vobis? vbi subiungit, quòd huius templi violatores disperdet Deus.

Quod quidem etiam in Lantberto eorum domino probatum est, quãdò in exilio vitam finiuit, atque in eius posteros adeò tanti viri sanguis vindicatus est, ut nullus ex eis relinqueretur: & ædes amplissima, in quibus de suo facinore gloriabatur, ita iam euersa sint, ut illic vrticæ & platanis longè diffusis ramis propagentur: & qui virulentum peccatoris sui furorẽ in templum Dei euomere non est veritus, suas ædes venenatis serpentibus relinquere coactus sit etiam inuirus: ita ut in sibilum & exemplum sint intuentibus: atque, etiamsi verbis prætereuntibus non dicant, tamen re ipsa prædicent, & quãdam sui contemplatione ab illis suspiria exprimant, ut possint etiam ipsi cauere, nè in sanctos Dei sacerdotẽs aliquid temerè admittant: nè & illorum hæreditas euacuata posteritate, sicut ea loca conspecta testificantur, in Alpium obscuram redigatur habitationem, & coaceruata humus in testimoniũ viuentibus permaneat. Cauenda nanque est hominibus ira iustorum, nè & illius in se iram concitent, qui illorum corporum habitator est, & de quibus per se ipsum Veritas dicit: Qui vos spernit, me spernit. Etsi enim gladium visibilem non ostendunt sancti, non tamen inulti permanent: cum vnusquisque iustus gladio inuisibili præcinctus sit acutissimi sermonis Dei, qui vltionẽ infert ijs, qui sibi non proponunt ipsum veritatis spiritũ in Deum: sed eius templum idibus destruunt: & vbi manus noxias non immittunt, obrectationis virus clam seminare non reformidant: atque, ita spiritum sanctum, templi sui habitatorem, ad iracundiam prouocant, non attendentes quod scriptum est: Qui illum non habet placatum, nunquã euadit iratum. Quid ergo mirum etiam istos perijsse, qui tam sanctum interemere virum, quãdò etiam in illo loco commorantes, vbi venerabilis Dei Episcopus triumphans victor extitit, qui in eius necem consenserunt, adeò ex eodem loco dissipati sunt, ut nemo eorum illic remanserit: destructaque sunt ædificia, & campus certaminis multis annis desertus permansit. Vbi tamen res mira & ad multorum ædificationem præclara contigit. Cœpit enim humus excrecere, vbi beatus Episcopus membrorum sectionem passus fuerat, ut in cubiti altitudinem sese coaceruaret, & neque niues, neque hyemis asperitatem admitteret, satis hoc ipso declarans, quanti apud Dominum meriti sit martyr inuictus, dum elementa suam in eum locum vim exercere non possunt, sed vsque ad tempus suam retineret amœnitatem. Quod cum nonnullis innotuisset, & iam longè lateque commorantes ad videndum locum amœnissimum sese cõferrent, atque, illic sancta Christianitatis religio in honorem beati martyris preces Deo funderet, res tandem cunctis innotuit, quicquid illic fidenter peteretur, id etiam impetrari. Atque ea causa inuito consilio, Christiani in eodem loco ecclesiam in honorem ipsius martyris Christi extruxerunt, vbi perenniter innumera coruscant miracula.

mera sunt
miracula.
Cap. 17.

Nota de car
nificibus, à
quib⁹ inter-
emptus est.

Math. 11.

1. Cor. 3.

Cap. 18.

Lantbertus
princeps in
exilio dece-
dit, & eius
posteritas
omnis perit.

Luc. 10.

Sancti inu-
ria affecti,
nō manent
inulti.

Vltio in eos
qui consen-
sere in necẽ
sancti Epi-
scopi.

Nora rem
miram.

Alia S. Hei-
merammi
ecclesia, &
miracula
innumera.

Cap. 19.

Est autem in eodem loco fons perspicuus, distans ab hac ecclesia ad lapidis iactum, cuius aqua iuxta ecclesiam labitur. Humus autem hinc inde exaltatis deprimitur ripis, ut se aqua longius effundere non possit: sed infra, deprimente ripa, laxato sinu lacum efficit pulcherrimum. Ad cuius plagam septentrionalem elegantibus muris in martyris laudem constructa ecclesia est, ubi innumeri caeci recipiunt visum, & claudii gressum: multorum quoque lingua, suis nexibus expedita, loquendi recipiunt facultatem. Sed si de his locis & illorum miraculis ordine dicere velimus, & quanta iam illic per Dei dispensationem in beati martyris Christi Heimerammi gloriam edi proprijs cōspexerim oculis, siue etiam fidelium narratione didicerim, dies me citius deficiet, quam sermo. Nè quod autem lectori fastidium afferam, quid de sancti martyris corpore gestum sit, prius breuiter exponam.

Itē alia eius ecclesia, & miracula.

Cap. 20.

Cum enim, ut iam diximus, sancti viri anima, quavis huius orbis luce splendidior, cunctis qui aderant cernentibus, corporis absoluta vinculis, caelum petisset, aeternis fruitura gaudijs pro meritis suis: ij, qui aderant, cum magno timore & reuerentia sanctum viri corpus feretro imponentes, iter coeptum persecuti sunt, & tandem ad ecclesiam beati Petri Apostoli in pagum publicum *Ascham* peruenerunt, atque intra eius ecclesiae septa, adiunctis sibi vicinis loci illius habitatoribus, honorifice eum tumularunt, atque inde recesserunt. Sed ille minimè volebat illic resurrectionis expectare diem. Ut enim superius diximus, ciuitatis Ratisponensis ei placuit amoenus situs: nec dubium est id ei quoque placuisse, ut corpus eius eò deportaretur, post ruinam suam illic remunerationis suae diem expectaturum. Et ecce rem miram. nam aër etiam illius obtemperauit voluntati. Commotus enim est à plaga Occidentali Fauonius, isque impetu suo nubes cogens, cali faciem obscurauit, pluuiaque copiosa in terram effusa est, & fulgura discurrentia extirere, ita ut per dies quadraginta sine cessatione plueret, atque ea pluuiæ assiduitate torrentes in amnes excrescerent, ijque terræ superficiem planè operirent: & nisi tanti viri & martyris corpus in urbem Ratisponensem esset allatum, aquarum inundationes regioni illi excidium minarentur. Est autem quibusdam fidelibus tum diuinitus per nocturnas visiones reuelatum, ut corpus sancti pro ipsorum adiutorio in urbem eam importarent.

Sepultura eius.

Dies 40. cōtinenter pluit.

Translatio eius ad ciuitatem Ratisponensem.

Princeps igitur & sacerdotes, communicato inter se consilio, per quosdam fideles viros martyris corpus ab eo loco, ubi humatum erat, auferri iusserunt, illudque ad fluuium *Isaram* deducentes, nauis impositum, cereis accensis vsque ad Danubium profecuti sunt. Qui fluuius cum cōtra Orientem tendat, tantam illis præbuit per tot spatia contra eius tractum nauigandi celeritatem, ac si passis velis & flantibus ventis id iter conficerent.

Cap. 21.

Accidit autem illic res mira, & fidelium cōtemplationi cum primis honorifice tradenda. Nam inter tot ventorum flatus, & procellarum fluctus, aquarumque promiscuam inundationem, & imbrium infusionem, fluminisque tumescentes undas, lampades minimè sunt extinctæ: sed tanta securitate quietissimas luminis sui flammæ sursum extulere, ac si intra clausum cubiculum sine vlla aëris commotione cōsisterent. Itaque, qui circa illud flumen morabantur, cum tantum in lampadibus nō extinctis sui martyris meritū cernerent, percutientes pectora sua, & in facies suas ruentes, Deum cæli adorauerunt. Cum autem venissent viri cum corpore martyris ad ciuitatem, quò tendebant, & ibi, ut erant docti, salubrem eligerent stationem, obuiam illis factus est princeps terræ cum satrapis & sacerdotibus, vexilla & thuribula portantibus. Aderat verò etiam innumerabile vulgus virorum ac mulierum, Deo hymnos cōcinentium voce sublimi, ita ut ab ijs vocibus tam præ gaudio, quam timore, tellus tremere videretur. Porrò sacerdotes sacrum corpus in eodem sancti Georgij intulere, atque illic summo cum honore, ut dignum erat, sepulture mandarunt. Eodem autē momento tanta redijt cali serenitas, ut nullæ vsquam nubes apparerent.

Lampades nulla vi extinguuntur, quibus sacrum corpus prosequuntur.

Nota anti- quam erga Sanctos deuotionem.

Cap. 22.

Multo post tempore visum fuit sacerdotibus, ut corpus sancti martyris ab eo loco mutaretur. Itaque acciti sunt cæmentarij, qui sua arte ex marmore & gypso ei monumentum construerent. Quo opere absoluto, exclusa è templo plebe, fores obserarunt sacerdotes. Eius rei tum præerat intra ecclesiam venerabilis Dei cultor * Gaubaldus, ciuitatis Radasbonæ (sic enim etiā antiquissimus manuscriptorum codex habet) Episcopus, cū presbyteris & diaconis, quorum multi adhuc supersunt. Cum aut humum remouissent à monumento (erat enim immensè magnitudinis lapis superpositus, què cū timore clanculum amouere cupiebant, omni ex parte sepulcrum ambientes) & saxum quoque abstu-

* Gaubaldus.

abstulissent ad mensuram palmi & semis, omnes magnus inuasit timor, ita ut ex eorum manibus lampades laberentur, atque eo terrore confternati, dissolutis viribus, supini corruerent. Vnus tamen ex eis, qui aderant, à dextris saxo pectore incumbens, permansit. Ecce autem rem miram, & in Dei laudem eximie venerandam. Saxum tam im-

Insigne miraculum.

mensi ponderis, aere suffultum, tandiu ab vno sustentatum est, donec illi sic exterriti & prostrati vires reciperent, & manus adiutrices porrigerent. Quod quidem saxum si martyris merita non sustinissent, nihil erat expectandum aliud, nisi ut ossa eius in sepulcro iacentia comminuerentur. Neque dubitandum est, non alia causa tanto timore correptos illos fuisse, qui tum huic rei inspererant, nisi ut his indicijs praesens beati viri corpus declaratum, cunctis testatum efficeret, quo honore eius anima in caelis frueretur. Tum vero tanta celeritate & securitate saxum remouerunt, ac si nullum ei pondus inesset. Deinde sublatum corpus, Domino hymnos depromentes, in locum, quem extruxerant, deposuerunt: iussuque principum acciti permulti artifices, ex auro & argento sancti martyris monumentum confecerunt, gemmis & margaritis interlucentibus, & sculpturae adhibita varietate, viri hodieque cernere licet.

Nostra aetate cuiusdam rustici coniunx ex morbo quodam lumen oculorum amisit. Eam ergo vir eius ob caecitatem despiciens, contra summi Dei mandatum, aliam sibi matrimonio sociavit. Quod ubi nos comperimus, cum essent ambo nostrae parroeciae & dioecesis, obiurgavi eos ob admissum adulterium, & poenitentiam suscipiendam indicavi: at tamen foeminam ex aedibus viri eijcere non potui: quandoquidem ambae simul apud illum morabantur, nec palam cum adultera facinus perpetrabat, licet clanculum ab ea pedem, instigante diabolo, non retraheret. Cum autem adultera quodam die ad beati martyris Heimerammi solennitatem vellet accedere, alijs eodem pergentibus comitem se adiunxit. Postquam autem peruenit ad locum, qui Iuuarus dicitur, à beati martyris ecclesia ducentis passibus distantem, mox ut forinsecus templum intuita est, in suo scelere deprehensa, coepit tremere, membrorum compages dissolui, ipsa humi se prosternere, & si rursus esset erecta, pedem ad carpendum iter minimè posse proferre. Si autem vellet redire domum, confestim membrorum iuncturae instaurabantur. In his ergo angustijs ea sic defudante, contigit quendam superuenire sacerdotem: qui cum in eius vitam & mores accuratè inquireret, illa coram adstantibus fatebatur, adulterij causa se isthuc petiti. Admonuit ergo eam ille vir Dei, ut ad nos reuerteretur. Ad nos igitur reuersa, cum lachrymis sese abiecit ad pedes nostros, & suam miseriam coram omnibus alta voce confessã est, moxque adiecit in hoc se veniam à Domino impetraturam, quod cum illo viro deinceps sub vno tecto minimè permanere statueret, cui adulterina commixtione fuisset sociata. Cum autem nostrae admonitionis & increpationis verba accepisset, & ob perpetrata pro nostro iudicio poenitentiam egisset, tanta securitate ad beati martyris ecclesiam accessit, ac si nullum vnquam membrorum dolorem sensisset. Puto equidem supernam pietatem id voluisse exempli statuere, ut palam liceret intelligi, quantum à regno Dei adulteri separentur, quando in electorum eius ecclesias ingredi non sinuntur. Sed dum huius foeminae facinus commemoro, in mentem reducitur mihi ille sermo veritatis, à propheta Esaia prolatus: *Quaerite Dominum, dum inueniri potest: inuocate eum, dum propè est. ubi rectè subiungitur: Derelinquat impius viam suam. Quomodo enim possit quis inuenire Dominum, nisi ab iniquitatis via discedat? Hic enim non videbit, sed tamen propè est: ille autem videbit, & propè non est. sicut & haec mulier, cum in sua immunditia martyris ecclesiam cerneret, propè non erat, quandoquidem propius accedere non potuit. Vbi autem longius retro cessit confessionem factura, iam propè erat. siquidem ob admissum facinus agebat poenitentiam.*

Aliud miraculum.

S. Episcopi monumentum principis ex auro, argento, gemmis & margaritis conficitur.

Cap. 23.

Adultera diuinitus castigatur.

Iterum Deo reconciliatur.

Adulteri qui inuisi Deo.

Esa. 55.

Cap. 24.

Mirabilibus miranda succedunt. Audiui ego, quae dicturus sum, à quodam religioso & cordato viro. Is enim cum die quodam ad sancti Heimerammi ecclesiam pro suis peccatis deprecaturus vellet accedere, solus iter suscepit. Vbi autem in solitudinem venit, quam Feronisaidum mutato vulgari idiomate vocant, incidit in latrones: qui eum expoliatum, & vinculis manibus, atque ore catenis obstructo, nè possit verba edere, ex illis finibus exportatum, genti Francorum vendiderunt. Porro quidam ex eius emptoribus, in partibus Aquilonaribus Thuringorum, genti cuidam vendidit eum, quae est confinis * Porathnanis, qui ignorant Deum. Cernens ergo senex ille se gentilibus, idolorum cultoribus, propinquum, domino suo & praesenti & absenti pro viribus fideliter inseruiuit. Erat enim egregius artifex, & domino suo insignem molam confecit, miroque opere

eius aedes communiuit, siue munitionibus instruxit. Quibus rebus illius sibi gratiam conciliauit. Jam triennio eiusmodi operam illo nauante, nec interim à cultu Dei recedente, sed ieiunijs & orationibus incumbente, quidam ex conferuis eius vita functus est, relicta coniuge iuuenula, & secundum carnis huius putredinem pulcherrima, nullaq; ex ea prole suscepta. Iussit ergò dominus seni huic, vt eam acciperet vxorem, & omnes eius facultates sibi vèdicaret. At religiosus senex respòdit: Ego in mea gente habeo vxorem, quam exactus sum relinquere, propter innumeram peccata mea in captiuitatem abductus, & in hunc locum adductus. Ea igitur viuentem, quo pacto possum aliam ducere vxorem? Audiens hoc herus eius, asperimis in eum verbis inuectus: Nisi eam acceperis, inquit, hæc addat mihi Dominus, & hæc faciat, si non tradidero te gèti Saxonum, qui tot idola colunt. Certus enim sum, si apud me nolis vxorem accipere, te haudquaquam hinc permanfurum, sed potiùs de fuga cogitaturum. Atque ita fiet, vt ego frauder precio, quo te mihi comparauit.

Superfite
vxore sua
vir pius in
captiuitate
nò vult alte
ram ducere.
Hinc potest
colligi, hi-
storiã hanc
scriptã ante
Carolũ Ma-
gaum.
Cap. 25.

Cum ergò diu inter se colludarentur, & senex faciliè animaduerteret, se domini sui imperium contemnere non posse, modò nè captiuus tradi vellet genti Deum ignorant, cuius vitam, quæ ex vicinitate ei innotuerat, ceu mortis præcipitia pertimescebat; necessitate compulsum, ait se iuxta domini sui voluntatem eam sibi velle despon-
sare. Tum herus, apprehensã mulieris dextera, manu pallio obuoluta, vt habet mos nuptiarũ, coram adstantibus conferuis, coniuge & prole, hilari vultu collocauit eam illi in matrimonium. propter enim artis eius peritiam impensè eum amabat. Deindè religiosus senex cum socia illa sua ingressus in domiciliũ eius, sumpto pro nuptiarum consuetudine cibo, ad lectum, quem ipsa instruxerat, cum illa se contulit, cœpitque,

Nota hunc
morẽ cele-
brandi nu-
ptias.

Monet suã
sponsã vir
pius ad con-
seruandam
castitatem.

prout poruit, salutaribus eam admonitionibus instituire, ita dicens: Vide charissima soror, nè ista commixtione summum illum amatorem & rerum omnium præpotentem cõditorem offendamus. Temporalis enim vitæ voluptuosa gaudia intrã paucos dies finem accipiunt, & aeterna animarum detrimenta parturiunt. Fruere igitur in iucunditate artificij mei lucris: tantum hoc mihi largire, vti nè me huius copulæ iugo, viuentem adhuc coniuge meã, præcipites in interitum animæ meæ. At illa carnalibus assueta voluptatibus, socij sui monitionibus non consentit, sed quæ ab illo prudenter dicta erant, se suo domino indicaturum minatur. Cernens ergò venerandus senex se nihil profecisse, sociæ suæ lasciuia & voluptuosa desideria blandis sermonibus delinire studet: Prouidentium nobis est, inquit, soror charissima, nè gentiliũ more Christianas nuptias inchoemus: abstinendum potiùs triduo est, & Dominus cum lachrymis deprecandus, vt iustas nobis det proles. mulier enim non propter libidinem accipienda est, sed propter sobolis procreationem.

Cap. 26.

Hæc omnia ille surde cantabat, adedò vt illo contempto, faciem ad parietem verte-
ret mulier, & sub lecti operimẽto tristis se ab illo auerteret, somnoq; oppressa obdormiret. Ille autem cum lachrymis ex intimo corde indefinẽter Domino fundebat preces, vt ipsius angustia subueniret, & nè sineret obliuisci sui tãtum virum & martyrem Heimerammum, cuius causa, cum ad eius ecclesiam vellet proficisci, in tantas angustias incidisset: sed ipse misericors Deus, misero misericordiam impenderet. Hanc eius orationem tanta celeritate misericordia Domini subsecuta est, vt statim obdormienti illi quidam vir pulcherrimus & procerã staturã, ad lectum adfaret, & virga, quam manibus tenebat, latus dormientis tangens, diceret: Surge, & abi ad beati martyris Heimerammi ecclesiam, quò ire constitueras. Respondit senex: Et quãnam sine alimento tantum iter conficiam? Ait illi vir: Surge, nè hæsites: sed tolle panem, qui est in superiori coenaculo. is tibi ad cibum satis erit, donèc iter peragas. Tum ille tanta visione expergefactus, vbi ad se redijt, dubitare cœpit, num vigilanti vel dormienti facta esset ea admonitio. At tamen, vt erat iussus, surrexit, & in superiori coenaculo elegantissimum inuenit panem, quem nunquam illic poni conspexerat, nec tam elegantem panem ea nocte cum illa muliere in nuptiarum conuiuio comederat. Eum itaq; in sinu condens, relictis omnibus, quæ illic habere videbatur, & nè de proprio suo lucro quippiam auferendo, domino suo damnum irrogaret, nulla re secum ablata, dempta veste & penna, quam manu ferebat, celeriter abijt ad solitudinem, sine intermissione cum lachrymis orans Dominum, vt per merita beati martyris sui, ipsi in se speranti prosperum iter largiretur.

Viso pij
senis.

Clãm aufer-
git omnib;
relictis.

Cap. 27.
Nota mira-
culum.

Ita ergò in ea professione quindecim cõtinuis exactis diebus, tanta prosperitate & securitate summus opifex eũ deduxit, & vnus panis alimonia quotidiano labore eius delassa-

delassata membra refecit, vt sequentis diei hora tertia in monte steterit in vineis, que sunt inter cōfluentes Danubij & * Imbris. Atq; indè contemplabatur sancti martyris Heimerammi ecclesiam & urbem desideratā, mœnibus & turribus munitam. Quas vt agnouit, magnas Deo gratias agens, è monte descendebat ad portū fluminis. Erat tum dies Dominicus, ob cuius solennitatem Missarumq; celebrationem, qui illic degabant, cum multa deuotione contendebant ad sancti martyris ædem: quibus religiosus senex clām se comitem adiunxit: cumq; ad portum peruenisset, conscensa nauis, traiecit flumen, atque indè, vt erat per visum iussus, ad martyris ecclesiam progressus est: vbi se humi prosternens, cum lachrymis ingentes Deo laudes dixit, qui sperantem in se ex tot angustijs ob sui martyris merita eruisset. Expleta autem Missarum solennitate, religiosus senex ab ecclesia egressus, panem quem secum absporrauerat, cuius esu tam longaitineris spatia emēsus erat, è sinu protulit, & cum abundè illi per viam suffecisset, tertiam tantum eius partem se vidit absumpsisse. Itaq; quod supererat, coram omnibus in pauperes distribuit, meritaque sancti martyris per Dei prouidentiam quid ipsi contulissent, palām indicauit.

for. Amberti.

Certe præclarum hoc est miraculum.

Sed dum his referendis in martyris gloriam intentus sum, repente animo succurrit aliud, quod iam commemoro. Puella quedā diœcesis sancti martyris, primo diluculo egressa ad pascenda pecora patris sui, à quodam mihi incomperto spiritu arrepta, nihil neque cibi, neque potūs accipere voluit. Cumque sic ad multos perdurasset dies, complures ex propinquis eius ad eam venēre, & tum precibus, tum obiurgationibus ad id eam adducere voluēre, vt cibum sumeret. Sed illa modis omnibus id recusabat, asserens se nullo cibi desiderio affici. Illi ergò vi parū aliquid cibi ei in os ingesserūt, putā lac aqua permixtum. Quod cum illa inuita accepisset, statim erecto capite, illud sanguine permixtum euomit. Cernentes igitur parentes eius, se nihil proficere, missam eam fecerunt, interim id inter se consilij capientes, vt eam Episcopo offerrent, sub cuius pastoralis cura debebat. Itā ergò decessori nostro beatæ memoriæ Ioseppo Episcopo, cui Deo auctore ego in honore successi, præsentata est. Is verò eam reprehendens, illis præsentibus iussit, vt parū alimenti acciperet. At illa dicebat se edendi necessitate quasi quisquillas sensisse in membris suis, nec tamen vllam famem pertulisse. Et est sanè admiratione dignum, quòd totum annum absque vlllo alimento exigit, nihil interim de manu opere omittens, in sola facie pallorem præ se ferens, quem inedia illi conciliabat. Porrò cuidam tunc secreta adpiratione Deus reuelauit, vt eam ad beati Heimerammi ecclesiam adducendam curarent. Sed cum id alij recusarent propter laboris & itineris difficultatem, assensu tamen sunt, vt eam ad venerandum illum locum perducerent, in quo beatus pontifex gloriosum consummauit martyrium. Vbi illa in templum ingressa, prostrato corpore orauit, & ilicò sensit in stomacho edendi appetentiam: moxque vt potuit, præ auiditate surgens, panem sibi adferri petijt, eumque oblatum cum gratiarum actione accepit, & tanta promptitudine comedit coram adstantibus, acsi nullam vnquam edendi difficultatē pertulisset. Ex qua re quid aliud colligendum est, nisi Dominum martyris sui merita palām omnibus declarare voluisse? quemadmodum etiam in Euangelio eum dixisse legimus de cæco nato, nec parentum, nec illius culpa factum, vt cæcus nasceretur: sed vt opera Dei in illo manifestarentur ad gloriam Dei. Quod idem de hac puella sentendum existimo. Atq; etiam, vt hic liquidò posset intelligi, sanctum martyrem in miraculis, quibus præualet de supernæ pietatis prouidentia, se poscentibus intercedendo dimittere peccata, & per visibilia exempla in ecclesijs ipsius quæ coruscant miracula, remitti, ipso intercedente, peccata. Sed si ea, quæ per memetipsum didici, huius viri miracula, aut quæ fidelium narratione cognoui, quibus adhuc quotidie apud corpus eius tot insignes declarantur virtutes, explicare velim, stylus scribenti non sufficiet. Quæ autem deprompsimus pro reuerentia sancti martyris, ea veneramur, ipsique præpotenti Deo deuoti supplicamus, vt misero subueniat Cyrino.

Cap. 28.

Puella toto anno nihil comedit.

Hic habes, huius historie auctore Cyrinū fuisse Karisponensem Episcopum.

Meritis S. Heimerammi eadē puella liberatur.

Iohan. 9.

Hic auctor prodit nomen suum.

VITA S. LVTRVDIS VIRGINIS SANCTIMO-
NIALIS, EXCERPTA, VT OPINOR, EX EA, QVAM
scripsit Theodoricus Episcopus Treurenſis circa Annum Chriſti 950.
Non enim puto fuiſſe ab eo tam breuiter conſcriptam.

22. Septēb.
Patria & pa-
rētes S. Lu-
trudis.

Vitæ eius
austeritas.

It Romam

Puellā mo-
ribundam
fanat.

Semper an-
tiq̄tas ma-
gno in pre-
cio habuit
ſacras reli-
quias
Nota vitæ
duritiem.

S. Pufinna.

Felix obitus
S. Lutrudis.

BEATA Lutrudis in Gallia pago Partensi Catalaunensis diocesis claris orta parentibus, patre videlicet Sigmaro, matre æquè Lutrude, bonis & Deo deuotis: vnà cum sex suis sororibus in lege Domini per Eugenium sacerdotem sanctum edocta, & demùm per Alpinum Catalaunensem Episcopum, sumpto velamine, virgo Domino consecrata est. Cui pater moriens, quia eam præ cæteris dilexerat, locum solitarium, quem ei in quodam monte preparauerat, assignauit. In quo quàm austerè & quàm sanctè vixerit, vix posset lingua referre. Habebat autem in omnibus præfatum Eugenium presbyterum confortatorem & excitatorem ad bona opera & laudes Domini spiritalem. Cum quo etiam Romam orandi gratia, & vt sanctorum reliquias inde afferret, deuota perrexit. Quò cum peruenisset, cuidam Iustina, famosæ sanctæ foemina, se coniunxit: cum qua continuis insistens psalmodijs, suæ sanctæ conuersationis odorem & opinionem latè disperſit, omnibus piæ vitæ se præbens exemplum.

Tribus verò mensibus sic Romæ peractis, appàrens ei Angelus Domini, dixit eam reliquias, quas petebat, ibi non assecuturam: sed vt ad propria rediens, & transgressis Alpibus, ad martyrium beati Mauricij diuertens, eius reliquias obtineret, atq; eas in locum paternum deferens, basilicam in honorem beati Mauricij construeret. Narrata igitur visione S. Eugenio, manè iter arripuerunt: & cum ad urbem Rauennatum peruenissent, & in domo cuiusdam ciuis, filiam vnicam habentis, per id tempus infirmam, & ferè iam mortuam ac voce tridudè destitutam, hospitio recepti essent, beata Lutrudis precibus matris mota, accessit ad lectulum puellæ, & eam, oratione præmissa, manu apprehendens, sanam erexit. Quæ tantum miraculum in se experta, rogauit S. Lutrudem, vt sacrum velamē sibi imponeret, secumq; cunctis diebus manere permitteret. Sancta autem primum concessit: alterum verò, propter multam iuenculæ pulchritudinem, nè periclitaretur, non admisit. Deduxerunt tamen parentes cum filia sanctam Lutrudem vsque ad proximam ciuitatem.

Quibus dimissis, peruenit ad optatum monasterium S. Mauricij: vbi à custode Georgio, castitatis opinione admirabili, cum omnibus suis omni humanitatis studio suscepta est, cui etiam virgo angelicam retulit visionem, pignora sibi S. Mauricij promittentem. Custos itaque visionem à Deo fuisse percipiens, virginis beata conscius sanctitatis, ei peritas obtulit deuotè reliquias. Quas illa cum magno gaudio suscipiens, in locum paternum absp̄tauit, atque super eas decentè construens ecclesiam, eam per proprium Episcopum in honorem beati Mauricij curauit dedicari. Cui basilicæ herentem sibi condidit cellulam, in qua die noctuq; Domino seruiens, hostiam viuam se ei iugiter exhibebat. Proprios enim redditus pauperibus tribuens, cilicio vestita, panem hordeaceum tantum cum aqua sumebat, semèl duntaxat, aut bis in hebdomada reficiens.

Per idem tempus Pufinna, soror virginis, quæ in vico Basionensi floruerat, ad mortem ægrotabat. Quod cum beatæ Lutrudi nunciatum fuisset, putà sororem eius in extremis agere, tota nocte orans obtinuit à Domino, vt non migraret à corpore, donèc eam videre mereretur. Manè igitur assumpto beato Eugenio, perrexit ad sororem, & inuenit eam iam per quinque dies sine voce iacentem. Illic autem reddita est ei loquela: & cum Domino gratias retulisset, post sancta colloquia, inter mutuos amplexus sororum & oscula, Pufinna feliciter expirauit. Beata verò Lutrudis, expletis de more sororis exequijs, rediens ad propriam cellam, & de bono in melius semper proficiens, cum tempus suæ vocationis adesset, plena dierum & sanctitate sublimis, migravit ad Dominum ipsa die, qua passus est beatus Mauricius: & sepulta est in basilica, quam ipsa, vt prædictum est, in honorem eius construxerat.

CER-